

BERGS-COLLEGIUM

Underdåniga Berättelse

om

Förhållandet med Bergshandteringen år 1840.

STORMÄGTIGSTE, ALLERNÅDIGSTE KONUNG!

Eders Kongl. Maj:ts och Rikets Bergs-Collegium får nu i vanlig ordning afgifva underdånig Berättelse, angående förhållandet med Bergs- och Bruks-handteringen under loppet af det sistförflutne året 1840.

Då i afseende på de så kallade ädlare Verken förekommer, att desammas tillverkningar, som dessutom till beloppet varit ungefärligen lika under alla de sednare åren, nu för tiden här i landet icke, såsom fordom varit händelsen, ens kunna uppdrifvas till den mängd, att de på Rikets handelsväg utöfva något väsendtligt inflytande, så är det egenteligen den under sednare tiden inom Rikets flesta landskap allt mer och mer utvidgade Jernstillverkningen, som tillvinner sig förnämsta afseendet, och derföre framgent måste påkalla Regeringens, så väl som den egenteliga Bergs-styrelsens, synnerliga uppmärksamhet, såsom utgörande Landets vigtigaste export-artikel och för flere Landsorter enda medlet, att i aflägsna skogsbygder till allmogens bergning söka gifva skogen det värde, som den, jernhandteringen förutan, mångenstädes skulle alldeles sakna.

Likasom i allmänhet under sednare tiden har, äfven år 1840, jernmalms-uppfordringen och tackjerns-tillverkningen fortfarande varit i ett märkbart stigande, enär detta år, oberäknadt de så kallade sjö-malmerne, 15,621 Sk~~kl~~ bergmalm blifvit mera upptagen, samt 46,703 Sk~~kl~~ tackjern mera tillverkade, än under år 1839; och att tackjerns-blåsningarne på de flesta ställen blifvit

INLEDNING

TILL

**Bergs-Collegii underdåniga berättelse om förhållandet med bergshandteringen. – Stockholm, Norstedt, 1835-1858.
Täckningsår: 1833-1857.**

Efterföljare:

Bidrag till Sveriges officiella statistik. C, Bergshantering. Commerce Collegii underdåniga berättelse för år ... – Stockholm : Norstedt, 1859-1911.
Täckningsår: 1858-1910.

Översiktspublikation:

Historisk statistik för Sverige. Statistiska översiktstabeller : utöver i del I och del II publicerade t.o.m. år 1950. – Stockholm : Statistiska centralbyrån, 1960.
S. 1. Tab. 1. Produktion av järnmalm, tackjärn samt vissa andra metaller 1836-1950.

Sveriges bergshantering år 1913 : specialundersökning / av Kommerskollegium. – Stockholm : Isaac Marcus, 1917. – 257, 108 s. – (Sveriges officiella statistik).
S. 1-85: Några historiska data rörande den svenska bergshantering [från äldsta tid och fram till 1915].

Bergskollegii underdåniga berättelse om förhållandet med bergshantering år 1840.
Digitaliserad av Statistiska centralbyrån (SCB), 2010.
Vid digitaliseringen har en innehållsförteckning skapats och lags till.

urn:nbn:se:scb-b0-c0-40

**Bergs-Collegii Underdåniga Berättelse om
Förhållandet med Bergshandteringen år 1840**

INNEHÅLL

	Sid.
Inledning.....	1.
1 ^{sta} Artikeln. Jernmalms-brytningen.....	3.
Mutsedlar som blifvit utgifne på nya anledningar år 1840 [tabell].....	15.
Meddelade Mutsedlar år 1840 [tabell].....	16.
Beviljade hvilostånd år 1840 [tabell].....	17.
2 ^{dra} Artikeln. Tackjerns-blåsningen.....	17.
Tackjerns-tillverkningen år 1840 [tabell].....	17.
3 ^{die} Artikeln. Gjutgods-tillverkningen och Gjuterierne.....	22.
Gjutgods-tillverkningen vid Masugnarne år 1840 [tabell].....	22.
Gjutgods-exporten enligt Tullverkets Räkenskaper år 1840 [tabell].....	24.
4 ^{de} Artikeln. Stång- och Ämnes-jerns-smidet.....	25.
Smidet för hela Riket år 1840 [tabell].....	25.
Stångjerns-exporten enligt Tullverkets Räkenskaper, omfattande Calender-året 1840, och destinations-orterne [tabell].....	28-29.
5 ^{te} Artikeln. Jern-manufactur-tillverkningen.....	30.
Jernmanufactur-tillverkningen år 1840 [tabell].....	30.
Jernmanufactur-exporten år 1840, enligt Tull-Verkets Räkenskaper [tabell].....	32.
6 ^{te} Artikeln. De så kallade Ädlare Verken.....	33.
a) Guld-tillverkningen.....	33.
b) Silfver-tillverkningen.....	33.
c) Koppar-Verken.....	35.
Koppar-tillverkningen år 1840 [tabell].....	38.
d) Messings-Bruken.....	39.
7 ^{de} Artikeln. Diverse Verk och Inrättningar.....	39.
Kopparhamrar.....	39.
Blysmältnings-Verk.....	40.
Cobolt-Verk.....	40.
Svafvel-Bruk.....	40.
Vitriol-Verk.....	41.
Alun-Bruk.....	41.
Rödfärgs-Verk.....	42.
Blyertz-Verk.....	42.
Brunstens-Brott.....	42.
Stenkols-Verk.....	43.
Porfyr- och Marmor-bruk.....	43.
Tabell, utvisande 1840 års export af här nedan upptagne Bergverks-produkter, uppräddad i enlighet med Tullverkets Räkenskaper.....	44.

	Sid.
1:0 Nya Stångjerns-Verkstäder och Smides-tillökningar.....	45-48.
2:0 Jern-Manufactur-Verk, dels för vågföring, dels ock för husbehofs-smide samt redskaps-tillverkning.....	48.
3:0 Bo- och Vask-Verk.....	49.
4:0 Smälthyttan.....	50.

BERGS-COLLEGIUM

Underdåniga Berättelse

om

Förhållandet med Bergshandteringen år 1840.

STORMÄGTIGSTE, ALLERNÅDIGSTE KONUNG!

Eders Kongl. Maj:ts och Rikets Bergs-Collegium får nu i vanlig ordning afgifva underdånig Berättelse, angående förhållandet med Bergs- och Bruks-handteringen under loppet af det sistförflutne året 1840.

Då i afseende på de så kallade ädlare Verken förekommer, att desammas tillverkningar, som dessutom till beloppet varit ungefärligen lika under alla de sednare åren, nu för tiden här i landet icke, såsom fordom varit händelsen, ens kunna uppdrifvas till den mängd, att de på Rikets handelsväg utöfva något väsendtligt inflytande, så är det egenteligen den under sednare tiden inom Rikets flesta landskap allt mer och mer utvidgade Jernstillverkningen, som tillvinner sig förnämsta afseendet, och derföre framgent måste påkalla Regeringens, så väl som den egenteliga Bergs-styrelsens, synnerliga uppmärksamhet, såsom utgörande Landets vigtigaste export-artikel och för flere Landsorter enda medlet, att i aflägsna skogsbygder till allmogens bergning söka gifva skogen det värde, som den, jernhandteringen förutan, mångenstädes skulle alldeles sakna.

Likasom i allmänhet under sednare tiden har, äfven år 1840, jernmalms-uppfordringen och tackjerns-tillverkningen fortfarande varit i ett märkbart stigande, enär detta år, oberäknadt de så kallade sjö-malmerne, 15,621 Sk~~kl~~ bergmalm blifvit mera upptagen, samt 46,703 Sk~~kl~~ tackjern mera tillverkade, än under år 1839; och att tackjerns-blåsningarne på de flesta ställen blifvit

med omsorg skötta, synes bäst bevisas deraf, att tillverkningen per dygn vid masugnarne öfverhufvud uppgått till 17, s *Skz* tackjern, eller 3½ *Skz* mera i dygnet, än som beräknades år 1833, då varin bläster först började begagnas.

Stång- och ämnes-jerns tillverkningen har väl år 1840 varit ungefärligen lika stor med den för år 1839, emedan densamma, efter erhållna uppgifter, endast utgjort 502 *Skz* mera för år 1840; men då i alla fall, efter afräkning för omkring 50 privilegierade hårdar, hvilka ännu ej kommit i gång, vid hvarje hård ändock 450 *Skz* vid pass blifvit i medeltal tillverkade, oaktadt på en del ställen årstillverkningen vanligen är ganska låg, så bevisar detta förhållande, att smidestillverkningen på andra ställen varit destomera högt uppdrifven, ehuru Collegium icke utan skäl måste befara, att en allt för hög års-tillverkning på hårdens understundom torde ske på bekostnad af jernets inre godhet, hvaraf möjligheten att för Svenska jernet kunna påräkna ett emot tillverkningskostnaden fullt svarande afsättnings-pris dock ytterst beror, helst man numera i England kommit ända derhän, att kunna sälja vanligt valsadt stångjern (common iron) till så lågt pris, att det endast motsvarar det här gängse tackjerns-priset.

Exporten af stångjern och jern-manufactur har år 1840 uppgått till 546,911 *Skz* stapelstads-vigt och således varit 52,311 *Skz* mindre, än under år 1839; och gifver detta förhållande, i forening med ett lägre försäljnings-pris, som i medeltal knappt kan antagas hafva uppgått till 16 R:dr B:co pr *Skz* (motsvarande, efter årets medelkurs 128 sk. 8 rst., 5 R:dr 46½ sk. Hamburger Banco) skäligen anledning till den förmodan, att de bruksägare, som måste köpa tackjern och merendels större eller mindre belopp kol, hvilka rudimaterier vanligen, fastän stångjerns-priset är i fallande, bibehålla sig i lika värde som förut, icke haft den behållning på sin handtering, som nödvändigt behöfver påräknas i synnerhet af alla de bruksidkare, hvilka i anseende till ett drygt förlag och ifrån bruks-inköpet sig härledande ränte-liqvider, äro i beroende af handlande eller andra capitalister.

I följd af den nu emot föregående året minskade jern-exporten hafva ock inventarierna af stångjern och manufactur på Vågarne blifvit ökade med 23,399 *Skz*, hvadan ock desamma vid 1840 smides-års slut utgjorde ett belopp af 273,514 *Skz* stapelstads-vigt.

Sannt är väl, att 1840 års export af stångjern och manufactur tillsammans 546,911 *Skz*: stapelstads-vigt, ändock finnes vara 75,882 *Skz* större, än medel-exporten de 5 åren 1834—1838, samt öfvergår i medeltal med 129,015 *Skz* utförseln de 10 åren 1824—1833; men då den uppgifne stång- och ämnes-jerns-tillverkningen, utgörande år 1840 ett belopp af 583,646 *Skz* bergsvigt, varit 88,198 *Skz* större, än efter medelberäkning under de 5 åren 1834—1838; så skulle väl ifrån denna jemförelse emellan tillverkning och export kunna dragas en för jern-afsättningen i allmänhet mindre gynsam slut-

sats, om icke härvid tillika finge i betraktande tagas, att den inhemska förbrukningen af jern också under sednare åren i betydlig mån blifvit ökad.

Orsaken till den mindre exporten år 1840 härleder sig egentligen derifrån, att endast 123,763 *Sk℥* slängjern och manufactur blifvit skeppade till Förenade Staterna i Norra Amerika, hvaremot under det nästföregångna året 266,660 *Sk℥*, samt under de 5 åren 1834 — 1838 i medeltal 171,956 *Sk℥* blifvit dit utförde.

Det invecklade skick, hvaruti Förenade Staternas Bank-väsende och deraf beroende penninge-rörelse sig ännu befinner, torde väl nu hafva något bidragit dertill, att exporten till Norra Amerika ej uppgått till det förut vanliga quantum; men då nu härtill kommer, att i de Förenade Staterne år 1842 den nya Tull-författningen är afsedd att komma i full utöfning, i enlighet hvarmed lika höga tull-afgifter, beräknade till 20 procent af värdet, derstädes komma att utgöras så väl för det Svenska, som för det Engelska jernet, tyckes detta för vår framtida jern-export på Norra Amerika betänkliga förhållande ännu mera antyda på det verkliga behof Svenska jern-tillverkningen har, att framgent få påräkna all den lindring, i afseende på beskattning och export-tull, som densamma skäligen kan och bör medgifvas.

De under nästföregångne åren gjorda viktiga tekniska förbättringar uti jernhandteringen, såsom ändamålsenligare malm-rostnings-anstalter, varm blästers användande, samt bättre blåsverk af tackjern, hafva under år 1840 blifvit dels ytterligare fullkomnade, dels allmännare begagnade, hvartill de i orterne anställde Tjenstemän vid Bergs- och Jern-Contors-staterne verksamt bidragit; men några afsevärda nya uppfinningar inom bergshandteringsens egentliga område hafva icke under detta år blifvit gjorde.

1^{sta} Artikeln.

Jernmalms-brytningen.

Norrbottn. Torneå Lappmark. Uti den under Kengis Bruk hörande Torneåforss masugn har blåsningen år 1840 varit anställd, hvarvid en tillverkning åstadkommits af 313 *Sk℥* tackjern af malm från Loutsavara, Svappavara och Junusuando malmberg inom denna Lappmark; men huruvida för denna mindre tackjerns-production någon brytning af malm under året ägt rum, eller om befintlige inventarier blifvit begagnade, derom är upplysning icke meddelad.

Luleå Lappmark. Af de på Gellivare malmberg befintlige grufvor hafva endast Capitens-, Kungs-, Bolags och Töreforss-grufvorne varit under arbete,

hwaremot alla öfrige på detta berg varande grufvor och malmanledningar blifvit genom af Bergmästare-embetet utfärdade hvilostånds-resolutioner försvarade.

Malmbrytningen har utgjort:

Uti Capitens grufvan	5,000	
„ Kungs grufvan	1,000	
„ Bolags grufvan	2,867	
„ Töreåforss grufvan	900	
		<i>Skk</i> 9,767

Deremot har malm-afförseln, som år 1840 nästan uteslutande blifvit verkställd med renar, i anseende till andra under året tillkomne arbetsförtjenster för den med hästar försedde allmogen, uppgått till följande belopp:

Till Selets och Awaforss masugnar samt Edeforss upplags-ställe	4,239
„ Gyljens masugn och Skrofvens lastage-plats	2,867

Summa afförd malm 7,106 *Skk*

Piteå Socken. Den brytning, som år 1840 blifvit anställd på det uti Collegii sednare års-berättelser omförmäldte Klöfverberget, har gifvit ytterligare förhoppning om malmens större uthållighet på detta ställe, hvarest den förekommer uti lager, hvarftals afbrutne med lager af gråberg; men deremot har genom det fortsatta arbetet uti Ristjålsberget visat sig, som skulle malmen härstädes börja blifva så inblandad med bergart, att någon ändamålsenlig sofring nästan är omöjlig.

Malmbrytningen har enligt uppgift varit:

På Ristjålsberget	4,169	
„ Klöfverberget	4,226	
		8,395

Af Ristjålsmalmen hafva 2,525 *Skk* samt af Klöfverbergsmalmen 1,714 *Skk*, i förening med 418 *Skk* malm från Näsberget i Skellefteå Socken, blifvit förbrukade vid Rosforss nya masugn, hvilken under ifrågavarande år för andra gången varit begagnad för tackjerns-blåsning, och som tillverkningen derstädes uppgått till 1,489

Transport 18,162

Sk malm.

Transport 18,162

Sk, hafva desse för några år sedan upptäckte malmer lemnat 32½ procent jern.

Endast på Ringelberget inom Piteå Pastorat har för Selets Bruks räkning en ny jernmalms-anledning försökningsvis blifvit bearbetad, och ehuruval någon malm derstädes erhållits, har beloppet deraf icke kunnat uppgifvas, enär malmen icke blifvit uppvägd.

På Kattisberget inom Öfver Calix Socken, hvarest den kalksten blifvit anträffad, om hvars upptäckt uti Collegii sednaste årsberättelse omförmäles, har ytterligare arbete ägt rum för den i samma Socken belägne Gyljens masugns behof, hvarföre kalk för blåsningen derstädes icke såsom förut behöft anskaffas från Råneå Socken på ett afstånd af 8 à 9 mil.

Westerbotten. Vid det arbete som år 1840 blifvit anställt på det några år förut upptäckta Näsbergs jernmalms-fält inom Skellefteå Socken, hafva utsigterne väl börjat visa sig mera hoppgifvande än tillförene, men betydliga omkostnader lära ännu erfordras, innan någon egentlig fördel af bearbetningen kommer att vinnas.

Den upprutne malmen, hvaraf 509 *Sk* blifvit transporterade till Rosfors masugn, har uppgått till ett belopp af 1,708

Ångermanland. På Ulfön i Nätra Sockens skärgård har brytningen af den förut omnämnde, under sednare åren uppfunne titanhaltiga jernmalmen blifvit fortsatt, hvarvid erhållits 2,000

Jemtland. Huruvida något ytterligare försöknings-arbete med de på Grötoms bys ägor uti Kalls Socken upptäckte jernmalms-anledningar under år 1840 ägt rum, derom har af vederbörande Bergmästare icke någon uppgift blifvit meddelad.

Herjedalen. För Ljusnedals Brukseares behof har jernmalms-brytning blifvit verkställd dels på åtskillige ställen i Blix- och Sörgrufve-fälten, dels ock på fjällberget Mittå-Kläppen; och har malmvinsten uppgått till följande belopp:

Vid Blix-grufve-fältet	1,155
„ Förhoppnings-grufvan	596
„ Mittå-kläppen	82
	1,833

Transport 23,703

På sätt Collegii sednaste års-berättelse innehåller, har, för tillgodogörande af en i granskpet af Weindals Kyrkoby uppfunnen jernmalm, allmogen i orten erhållit tillstånd att få anlägga en profhytta. Denna verkstad har ock blifvit uppförd, samt prof-blåsning deruti år 1840 verkställd; men som det till ringa belopp åstadkomme tackjernet befunnits vara af så kallbräckt beskaffenhet, att detsamma för smide icke gerna kan begagnas, hafva de obemedlade interessenterne börjat förlora allt hopp om framgång vid detta företag.

Sedan de undersökningar, hvilka Eders Kongl. Maj:t under den 6 December 1834 nådigst anbefallt skulle anställas, för utrönande af förhållandet med malmfyndigheten inom Jemtlands Län, under åren 1835, 1837 och 1838 förtgått, samt Eders Kongl. Maj:t genom nådigt Bref af den 3 Augusti 1839 behagat tillåta, att dessa forskningar skulle ännu ett år få fullföljas, hufvudsakligen för att derigenom måtte vinnas närmare kännedom om den på lodrätta bergväggen af Lundörren (en så kallad fjällport på vägen från Undersåkers Socken i Jemtland till Storsjö Capell-församling i Herjedalen) uppfunne kopparmalms-anledning; så, och ehuru underdånig skrifvelse om de af Geschvornern i orten, för vinnande af berörde ändamål, sommar-månaderne år 1840 vidtagne åtgärder, blifvit under den 24 sistlidne Mars till Eders Kongl. Maj:t afgifven, anser sig Collegium likväl nu, i fullföljd af hvad förut om denna malm-anledning uti Collegii berättelser för åren 1837 och 1838 blifvit anfördt, böra här i korthet omnämna: att den särskilda byggnad, som ansetts nödig, för att uppkomma till den 60 famnar upp på den lodrätta bergväggen befintliga malmfyndigheten, blifvit uppförd; men som på det ställe, hvarest byggnaden först blifvit anställd, flere stenblock hotade, att vid minsta vidröring nedrasa, hade den måst flyttas några famnar längre i söder, hvarvid likväl inträffat, att då man derstädes lyckats uppkomma, har endast den öfre malmgången kunnat undersökas, emedan den underliggande gången på detta ställe funnits vara förtryckt. Emellertid har det visat sig, att ifrågavarande kopparmalms-anledning utgöres af tvenne parallela malmgångar, åtskildje af ungefär 3 famnar gråberg; att deras strykning går i norr och söder med stupning emot sydvest; att den underliggande gången har en mäktighet af 1 à 2 famnar och derutöfver, med en synlig utsträckning på längden af ungefär 15 famnar; samt att öfre gångens mäktighet uppgår

till vidpass $\frac{1}{2}$ famn med en vida betydligare längd, än den underliggandes. På det ställe, der den öfre malmgången kunnat undersökas, har den bestått hufvudsakligen af gul svafvelkis med insprängd kopparkis; men stuffer tagne af den, sannolikt från den underliggande gången, nedrasade malmen, hafva blifvit provvade och funnits innehålla 10 à 12 procent koppar. För öfrigt, och som det ansetts angeläget, att ännu ytterligare undersöka förhållandet med dessa malmgångar, har Geschvornern uppgifvit det afsigten vore, att inom orten bilda ett Bolag, som kunde öfvertaga fullföljden af det, till vinnande af närmare kännedom om malmfyndigheten, nödige blifvande ytterligare arbetet härstädes.

Helsingland. Inom detta Landskap hafva icke allenast de för några år sedan uppfunne jernmalms-anledningar uti Skogs Socken blifvit bearbetade, utan har ock Woxna Bruksegare, jemte fortsättning af brytningen uti Gymåsberget, låtit å nyo med arbete belägga den uti Collegii Berättelser för åren 1838 och 1839 omnämnde Norrgrufvan inom Woxna Socken.

Malmbrytningen har uppgått till följande belopp:

Vid Magmyre-grufvan i Skogs Socken . .	5,121
„ Sandmans d:o i d:o . .	21
„ Michels d:o i d:o . .	624
„ Gymåsberget i Woxna Socken . . .	2,934
„ Norr-grufvan i d:o . . .	683

Summa SkZ Bergsvigt 9,383 eller i Tackj. vigt 7,218

Gestrikland. Utom de här nedan omnämnde fyra betydligare grufvorne, hvilka, ehuru tillhörande särskildte Bolag inom orten, likväl äro ställda under en gemensam förvaltning, hafva år 1840 många försöknings-arbeten blifvit företagne inom Thorsåkers Socken, dock utan att säker kännedom derigenom ännu vunnits, hvilka af dem såsom lönande må kunna komma att fortsättas.

Malmuppfördringen inom Thorsåkers Socken har varit:

Vid Gustaf Adolfs Stoll-grufva	3,818
„ Göske grufvan	2,859
„ Nyängs d:o	3,797
„ Myggbo d:o	1,834
„ Åtskillige nya Grufve-försök . . .	5,460

Summa SkZ 17,768 eller i Tackj. vigt 13,668

Transport 44,589

Transport ^{Skål malm.} 44,589

Upland. Upsala Län: Vid det vigtiga Dannemora grufve-fält, hvarest, i sammanhang med brytningen i lönande arbetsrum, ändamålsenliga arbeten utföras, för att undanrödja hindren för en framtida grufve-drift, hafva uti norra fältet 4 grufvor, uti mellan-fältet 6 grufvor och uti södra fältet jemväl 6 grufvor varit bearbetade.

Malm-uppfordringen, som varit 17,955 Skål större än 1839, har uppgått till 126,174

Vid Hammarins- eller Helsing-fältet i Alunda Socken har Kiblaforss Bruksegare låtit bryta 10,067

Uti Säg-grufvan i Films Socken, har malm-fångsten utgjort 98

Summa Skål Vict. vigt 136,339 eller i Tackj. vigt 118,638

Stockholms Län: Vid det i Häfverö Socken belägne, Långvinds, Sörforss, Ströms-verkens och Gålsjö Bruksegare tillhörige, Herrängs jernmalms-fält hafva 5 särskildte grufvor varit under arbete. Malm-uppfordringen har uppgått till ett belopp af 25,247

Och hafva detta år, likasom året näst förut endast 900 Skål malm blifvit härifrån till Finland afskeppade.

Vid Vigelsbo Bolags flere serskildte, uti Valö

„ Socken belägne, grufvor har malm-fångsten utgjort 24,124

„ Hargs Bruksegares grufvor på Björsta-fältet uti Hargs Socken 146

„ Sebastians - grufvan, tillhörig Österby Bruksegare och belägen inom Valö Socken 1,002

Summa Skål Vict. vigt 50,519 eller i Tackj. vigt 43,960

Kopparbergs Län. Malm-brytningen vid de många inom detta Län befintlige grufve-fält har år 1840 oafbrutet fortgått och lemnat full tillgång af malm för den derpå grundade tackjerns-blåsning så väl inom Länet, som till de Verk utom orten, hvilka af ålder påräknat denna rudimateria från ifrågavarande Län, nemligen visse af Gestríklands-verken och Masugnarne uti Nya Kopparbergs Socken inom Örebro Län, af hvilka de förra årligen erhålla ett icke så obetydligt belopp af malm från grufvorne inom Svärdsjö och Sätters

Transport 207,187

Transport *Skk* malm. 207,187

Socknar, samt de sednare på lika sätt från Grängesberget förse sig med så mycket malm, som behöfves till fyllnad uti ortens egne malm-tillgångar.

Malm-uppfordringen har år 1840 uppgått till följande belopp, nemligen:

Inom Grangärdes Socken vid de derstädes befintelige grufve-fält	225,615
„ Norrberkes Socken	37,488
„ Säthers Socken: Bispbergs gamla grufve-fält	31,655
„ „ „ Östra Bispberget jemte öfriga grufvor i samma trakt	10,172
„ Svärdsjö Socken: Vindkänsberget	24,961
„ „ „ Sjögrufvan	5,265
„ Tuna Socken: vid dervarande särskilte malm-fält	29,678
„ Åhls Socken	13,226
„ Gagnefs, Garpenbergs, By, Husby, Vika och Kopparbergs Socknar	26,401
	404,461

Westmanlands Län. Uti grufvorna på Norbergs särskildta malm-fält har brytningen af malm uppgått till ett sammanräknadt belopp af 141,409

Deremot hafva från samma grufvor blifvit afförde:

Till Masugnar inom Norbergs Bergslag	91,156
„ Öster Bergslagen i Kopparbergs Län	16,016
„ Söderberkes Socken i do	7,431
„ Gestrikland	8,262
„ Westerås, att vidare sjöledes transporteras	3,318

Summa afförd malm *Skk* 126,183

I följd af denna mindre afförsel än uppfordring af malm hafva inventarierna vid de särskildta malm-fälten blifvit ökade, utgörande desamma vid årets slut 59,387 lass à 60 *Lk*, eller 137,047 *Skk* Tackjerns vigt.

Transport 753,057

Transport *Skå malm.*
753,057

Örebro Län. Grufve-brytningen inom detta Läns Bergslager har år 1840 fortgått, utan att af några egentliga hinder hafva blifvit uppehållen. På sätt Collegii förra årsberättelser utvisa, har malm-uppfordringen inom Nora Bergslag på sednare åren varit i succesift tilltagande och detta har äfven varit förhållandet år 1840, så att derunder 10,347 *Skå* blifvit mera upptagne, än år 1839. Orsaken dertill, är väl till stor del den, att afsättning af malm vid Masugnarne i södra delen af Länet betydligt tilltagit, men en sådan större malmäfyttning hade icke kunnat äga rum, om icke vid de betydligare malm-fälten inom denna ort utmärkt omsorg egnats åt grufve-ekonomen, hvarigenom det allena blifvit möjligt, att inom kort tid från djupet i dagen bringa så betydligt ökade malm-belopp. Deremot har inom Lindes och Ramsbergs Bergslager, hvarest tillfälle till malmförsäljning utom orten saknas, det förhållande inträffat, att, emedan år 1839 mera malm hade blifvit upptagen, än som kunnat under året användas, 1840 års malm-uppfordring med 11,567 *Skå* understigit den för år 1839. Anledning till den förmodan är dock förhanden, att, i den mån Bergsmännen inom denna ort fatta förtröende för och tillägna sig de nya vid blåsningarne införde förbättringar, tackjerns-tillverkningen äfven härstädes skall ökas och behovet af malm i samma förhållande komma att utvidgas:

Malm-uppfordringen inom de särskildte Bergslagerne har uppgått till följande belopp, nemligen:

Uti Nora Bergslag	155,223
„ Lindes och Ramsbergs Bergslager	47,199
„ Lekebergs dito	10,481
„ Lerbecks dito	510
„ Nya Kopparbergs dito	14,464
„ Hjulsjö dito	7,723
„ Grythytte dito	5,475
„ Hellefors dito	2,636
	243,711

Wermlands Län. Inom Filipstads Bergslager har under år 1840 jerumalm dels blifvit upptruten, dels erhållen genom sofring uti Grufve-varpen, utgörande hela beloppet:

Transport 996,768

	Bruten malm. Tunnor.	Plock- och Vaskmalm. Tunnor.	Transport <i>Skk</i> malm. 996,768
Uti Filipstads Norra och Vestra Bergslag .	33,143	12,196	
„ Filipstads Östra Bergslag	21,669	17,445	
	54,812	29,641	

Tillsammans 84,453 Tunnor à 2 *Skk* 168,906

Utom Bergslagen har endast uti Gunnarskogs Socken på hemmanet Träskogs ägor detta år en mindre skärpning blifvit upptagen och under några månaders tid arbetad, hvarunder vunnits malm 150

169,056

Elfsborgs Län. De på Dahlsland befintlige, Upperruds och Billingfors Bruksegare tillhörige, malm-anledningar och grufvor, hafva år 1840 icke varit bearbetade.

Södermanland. På Utön har grufve-brytningen till medlet af Augusti månad varit verkställd endast uti den så kallade Finngrufvan; men vid denna tid har Nyköpings- eller, som den ock benämnas, Stor-grufvan blifvit länsad från vatten, och då äfven kommit under arbete, sedan det uti Collegii sednaste års-berättelse omförmäldte för Ångmachin inrättade nya uppfordrings-verket för berg och vatten, numera under året hunnit fullbordas.

Malmuppfordringen har uppgått till ett belopp af 60,622

Deremot hafva från Utön blifvit afskeppade:

Till Jernverk inom Riket	39,014
„ Bruk i Finland	3,846

Summa afförd malm *Skk* 42,860

Genom denna större uppfordring af malm, än afförsel deraf, hafva inventarierna blifvit ökade, så att desamma vid 1840 års slut utgjorde 25,919 *Skk* Tackj. vigt

Vid de öfrige grufvorne i Södermanland har malm-uppfordringen förhållit sig sålunda:

Transport 1,226,446

	Transport	^{Skat malm.} 1,226,446
Vid Skesviks grufvor i Tunabergs Socken . . .	1,700	
„ Färehla grufva i Svärta Socken . . .	13,000	
„ Sjösa grufva i samma Socken . . .	2,340	
„ Elgsjö grufva i Gåsinge Socken . . .	6,300	
„ Nya Stafs grufva i Floda Socken . . .	5,800	
„ Högsjö Stafs grufva i samma Socken . . .	1,594	
„ Starrsätters grufva i Dunkers Socken . . .	1,400	
		32,134

Östergöthland. Uti de inom detta Landskap år 1840 under arbete varande grufvor har malm-uppfordringen uppgått till följande belopp:

Vid lilla Petängs grufva i Börrums Capell . . .	5,780	
„ nya Petängs grufva i samma Capell . . .	1,419	
„ Ormstorps grufva i Skällviks Socken . . .	3,425	
„ Brotags grufva i samma Socken . . .	1,580	
		12,204

Semte den brytning, som blifvit anställd i nämnde grufvor, hafva äfven förberedande anstalter vidtagits, för att med arbete åter upptaga den, Finspongs- Eds- och Ankarsrums Bruksegare tillhörige, så kallade stora Petängs jernmalms-grufva, dervid afsigten lärer vara att sammanbryta densamma med den här ofvannämnde lilla Petängs-grufvan.

Calmar Län. Utom de grufvor på Stenbo-fältet inom Ukna Socken, hvilka förut varit under brytning, har Eds Bruksegare för egen räkning låtit bearbeta dels några på Norrby hemmans mark inom samma Socken belägne grufvor, dels ock en ny malm-anledning på Häggs hemmans-ägor inom Lofta Socken, uppgående malm-uppfordringen till följande belopp, nemligen:

Vid Ankarsrums grufvan på Stenbo-fältet . . .	5,000	
„ Eds grufvan på samma fält . . .	3,900	
„ Stor- och Rytta-grufvorne äfven på Stenbo-fältet	2,800	
		Transport 11,700
		Transport 1,270,784

	Transport	11,700.	^{SkK malm.} 1,270,784
Vid grufvorna på Norrby hemmans-mark . . .		1,113	
„ skärpningen på Häggs hemmans-ägor . . .		150	
			12,963

Jönköpings Län. Vid det i Mänsarps Socken belägne Taberg, hvarest de Bruksegare och Bergsmän, som förbruka malm härifrån, hafva under namn af grufvor deras särskildte anbrott, har jernmalms-brytningen förhållit sig på följande sätt:

Uti Stor-grufvan, tillhörig egarne af Lindeforss och Göthaforss	
Bruk samt Rasjö Masugn	16,000
„ Norra Storgrufvan, tillhörig bemäldte Bruksegare .	5,000
„ Hörle Bruksegares enskildte grufvor	9,000
„ Eckersholms, Södra Renstorps och Lomsjö grufva	5,000
„ Södra Mänsarps Hyttelags grufva	4,000
„ Norra Mänsarps Hyttelags grufva	7,000
„ Sandserys Hyttedelegares grufva	4,000
Lägges nu härtill, att uti Inglamåla-grufva inom Frö-	
deryds Socken blifvit upptagne	500
så utgör hela malm-brytningen inom Jönköpings Län . .	50,500

Kronobergs Län. Vid de 7 Masugnar, som inom detta Län år 1840 varit i gång, har bergmalm till någon del begagnats vid Orraforss och Säfsjöström; men för öfrigt hafva sjö- och myr-malmer för Tackjerns-blåsningen blifvit använde.

	Summa Bergmalm	SkK Tackj	vigt	1,334,247
Uppfordringen af jernmalm var år 1839	„	„	„	1,318,626
„ „ „ „ år 1838	„	„	„	1,267,880
I medeltal de 5 åren 1833 — 1837	„	„	„	1,145,450

Uti Calmar, Jönköpings och Kronobergs Län hafva sjö- och myr-malmar blifvit till förut vanlig mängd begagnade; men i öfrige orter, der tackjern tillverkas, vill det af Bergmästare-relationerne synas, som skulle, med

undantag af någon mindre på 2 à 3 ställen företagen upphemtning och förbrukning af sjömalm, dessa malmsorter år 1840 icke blifvit använde; Och enär härtill kommer, att detta år endast 13 Mutsedlar på sjö- och myr-malmer meddelats, under det att antalet af dem, som de 6 nästföregångne åren blifvit utfärdade, uppgått i medeltal till 113; så tyckes häraf följa, att den för några år sedan egnade större omtanken att äfven å andra orter utom Småland uppsöka och begagna dessa slags malmer betydligt aftagit, hvilket till någon del torde få tillskrifvas den för smides-tackjernet befunne mindre fördelaktiga inverkan, som blandningen af sådane malmer på Masugnen med bergmalmerne otvifvelaktigt medförer.

Under loppet af år 1840 har Bergshauptmannen vid Sala icke meddelat någon Mutsedel; men deremot hafva af Bergshauptmannen vid Stora Kopparberget och vederbörande Bergmästare tillsammans 990 Mutsedlar blifvit utfärdade, af hvilka 431 angå nya uppfinningar, samt 559 förut kända och arbetade malm-anledningar, allt på sätt efterföljande Tabell närmare utvisar:

Mutsedlar meddelade på nya malm- och mineral-anled- ningar.	Silfver och Blymalm.	Kopparmalm.	Jernmalm.	Sjö- och myr-malm.	Cobolt.	Brusteen.	Zink.	Blyerz.	Porfyr.	Marmor-brott.	Gjutand.	Kisel-brott.	Skiffer.	Kalk- och Limsten.	Stallsten.	Örnstens-brott.	Koppar-slägg-varp.	Jernmalms- och slägg-varp.	S u m m a.
Af Bergshauptmannen vid Stora Koppar- berget	—	3	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	5
„ Bergmästaren i West- manlands- och Kop- parbergs-Län	2	3	68	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	15	1	—	—	—	93
„ „ i Nora och Lindes Bergmästaredöme . .	—	11	27	1	—	—	—	—	—	—	—	—	3	11	2	—	—	—	55
„ „ i Nya Kopparbergs dito	—	—	14	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	—	—	—	—	18
„ „ i Vermlands dito	5	3	50	4	—	—	—	—	—	—	—	4	2	16	7	1	—	—	92
„ „ i Södermanlands och Östergöthlands dito	—	3	10	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	3	—	—	—	—	18
„ „ i Uplands och Gefle- borgs Läns dito . .	3	7	100	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8	2	—	—	—	120
„ „ i Kronobergs Berg- mästaredöme	1	—	3	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	7
„ „ i Wester-Norr- lands dito	—	1	4	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	6
„ „ i Norr- och We- sterbottens dito . .	1	5	10	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	17
Tills. på nya ställen	12	36	287	13	—	—	—	—	—	1	1	4	5	59	12	1	—	—	431

<i>Mutsedlar</i>	Silfver och Blymalm.	Kopparmalm.	Jernmalm.	Stö- och myr-malm.	Cobolt.	Brunsten.	Zink.	Blyez.	Pöfyr.	Marmor-brott.	Gjalsand.	Kisel-brott.	Skiffer.	Kalk- och Limsten.	Ställsten.	Qvarnstens-brott.	Koppar-slugg-varp.	Jernmalms- och slugg-varp.	S u m m a.
utfärdade å förut bearbetade ställen:																			
Af Bergshauptmannen vid Stora Kopparberget	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	7	—	7
„ Bergmästaren i Westmanlands- och Kopparbergs-Län	4	8	79	—	—	—	—	1	18	—	—	—	—	2	2	—	7	1	122
„ „ i Nora och Lindes Bergmästaredöme . .	—	6	38	—	4	7	1	—	—	—	—	—	—	—	—	4	3	9	72
„ „ i Nya Kopparbergs dito	—	2	45	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	7	54
„ „ i Wermlands dito	—	—	117	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	89	208
„ „ i Södermanlands och Östergöthlands dito	—	3	42	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	47
„ „ i Uplands och Gefleborgs Läns dito . .	1	—	22	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	—	—	—	1	27
„ „ i Wester Norrlands dito	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2
„ „ i Norr- och Westerbottens dito . .	—	4	16	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	20
Tillsammans på förut arbetade ställen	5	25	359	—	4	8	3	1	18	—	—	—	1	5	2	4	17	107	559
Tillkomma de på nya malm-anledningar . .	12	36	287	13	—	—	—	—	—	1	1	4	5	59	12	1	—	—	431
Summa Mutsedlar	17	61	646	13	4	8	3	1	18	1	1	4	6	64	14	5	17	107	990

		Silfver- och Bly-malm.	Koppar-malm.	Jernmalm.	Sjö- och myr-malm.	Cobolt.	Brusten.	Blyetz.	Stålstien.	Jernmalms-varp.	S u m m a.
Inom Westmanlands och Kopparbergs Läns Bergmästaredöme		6	19	268	2	—	—	3	—	11	309
„ Nora och Lindes d:o		—	11	—	—	10	1	—	—	—	22
„ Nya Kopparbergs d:o		—	—	18	—	—	—	—	—	—	18
„ Wermlands d:o		—	—	37	—	—	—	—	—	—	37
„ Södermanlands och Östergöthlands d:o		—	—	12	—	—	1	—	1	—	14
„ Uplands och Gefleborgs Läns d:o		—	1	50	—	—	—	—	—	—	51
„ Norr- och Westerbottens d:o		—	—	40	—	—	—	—	—	—	40
Summa hvilostand		6	31	425	2	10	2	3	1	11	491

2^{dra} Artikeln.

Tackjerns-blåsningen.

	Mas-ugnar i gång år 1840.	Blåsnings-tid.		Uppgifven Tackjerns-tillverkning. Tackjernsvigt.			Antal Fri-dygn.	Tionde-Tack-jern. Tackjernsvigt.		
		dygn.	tim.	Sk℔	L℔	℔		Sk℔.	L℔	℔
Norrbottnens Län	5	502	—	7,587	1	—	502	—	—	—
Westerbottens Län	1	128	16	1,823	—	—	3	58	—	—
Jemtlands Län	1	50	—	536	14	—	50	—	—	—
Wester Norrlands Län	5	639	17	13,640	24	5	122 $\frac{3}{8}$	242	11	5
Gefleborgs Län, Helsingland	8	1,353	18	31,278	21	—	24	709	5	10
„ „ Gestrikland	16	2,089	9	44,504	10	5	48	973	3	—
Upsala Län	6	1,088	6	30,326	10	—	25	1,011	25	9
Stockholms Län	2	251	2	5,119	7	15	6	201	25	9
Kopparbergs Län	53	8,238	7	170,356	15	5	889 $\frac{1}{4}$	4,463	20	5
Westmanlands Län	13	1,813	17	32,129	9	13	39	1,158	16	15
Örebro Län	61	10,567	—	171,175	19	18	263 $\frac{1}{2}$	6,172	8	2
Wermlands Län	29	4,348	14	77,171	15	17	117 $\frac{3}{8}$	2,826	22	2
Södermanlands Län	6	1,103	13	15,074	2	13	12	249	5	—
Östergöthlands Län	2	404	—	6,315	19	14	6	192	5	—
Elfsborgs Län	1	225	—	2,281	20	7	225	—	—	—
Calmar Län	3	435	19	6,840	—	—	9	194	8	7
Jönköpings Län	11	1,857	17	15,116	3	14	319	427	24	10
Kronobergs Län	7	778	5	7,391	4	10	80	218	5	3
Summa	230	35,874	16	638,668	17	16	2,740 $\frac{1}{4}$	19,100	3	17

Bergs-Coll. Berättelse för år 1840.

Uti det här upptagne tackjerns-beloppet 638,668 *Sk℔*, 17 *L℔*, 16 *℔*, inberäknas afven det gjutgods 21,657 *Sk℔*, som, på sätt 3:de Artikeln innehåller, blifvit vid sjelfva Masugnarne tillverkadt, så att för smidet och de egentliga gjuterierna, hvarest tackjernet undergår omsmältning, återstår ett quantum tackjern, stort 617,011 *Sk℔*.

Förberörde tackjerns-tillverkning har, efter hvad Tabellen afven utvisar, blifvit åstadkommen under en blåsningstid af 35,874 $\frac{1}{2}$ dygn, som gör 17,8 *Sk℔* tackjern på hvarje af dem. Tackjerns-productionen per dygn har således afven år 1840 varit i det successiva stigande, som hufvudsakligen började med år 1833, då begagnandet af upphettad luft vid tackjerns-blåsningen först infördes, och sedermera allt efter som den nya methoden hunnit allmänare antagas, i det förhållande fortgått, att tillökningen per dygn utgjort:

För år 1834	<i>Sk℔</i> tackjern	0,50
„ år 1835	„ „	0,48
„ år 1836	„ „	0,34
„ år 1837	„ „	0,36
„ år 1838	„ „	0,28
„ år 1839	„ „	1,07
„ år 1840	„ „	0,46
Summa <i>Sk℔</i>		3,49

Emedan hela tillökningen under dessa 7 åren sålunda uppgått till 3,49 *Sk℔* per dygn; alltså har på 1840 års blåsningsdygn, utgörande 35,874 $\frac{1}{2}$, en högre tillverkning af 125,203 *Sk℔* i sjelfva verket nu uppkommit, än som hade inträffat, i händelse samma förhållande vid blåsningarnas bedrifvande ifrågavarande år ägt rum, som år 1833, helst ingalunda antagas kan, att i allmänhet rikare malmer nu användas, än tillföre.

Inom de egentliga till afsalu blåsande tackjerns bergslagerne, nemligen: Wester-Bergslagen, Norbergs, Nya Kopparbergs, Helleforss, Grythytte, Hjulsjö, Nora, Lindes och Ramsbergs, Lekebergs och Carlskoga, samt Filipstads Bergslager, hafva 122 Masugnar år 1840 varit i gång under en tid af tillsammans 19,284 $\frac{1}{2}$ dygn, hvarvid en tackjerns-tillverkning åstadkommits af 321,801 *Sk℔* 4 *L℔* 6 *℔*, som gör för hvarje blåsnings-dygn 16,68 *Sk℔*; men deremot hafva vid 108 Masugnar utom Bergslag och under en blåsningstid af sammanlagde 16,590 $\frac{1}{2}$ dygn tackjerns-tillverkningen uppgått till 316,867 *Sk℔*, 13 *L℔*, 10 *℔*, som gör i medeltal 19,1 *Sk℔* tackjern per dygn.

Vid Masugnarne utom Bergslag har således tackjerns-productionen varit 2,42 *Sk℔* högre på hvarje dygn än vid Masugnarne inom Bergslag. Denna

skillnad är större, än förut blifvit anmärkt, och är ett ytterligare bevis derpå att vid de af Bruksägare disponerade Masugnar uppgår dygns-tillverkningen till högre belopp, än vid Bergsmans-masugnarne, hvilkas skötsel är för mycket beroende af de många uti hvarje af dem inbrukande delägare.

Årets tackjerns-tillverkning, 638,668 *Sk℔*, är således 46,703 *Sk℔* större än den som ägde rum år 1839, samt öfvergår med 105,641 *Sk℔* tackjerns-productionen i medeltal de 5 åren 1834—1838. Antalet af sjelfva blåsningdygnen öfvergår åter det för år 1839 med 1,733 dygn och öfverskjuter blott med 1727 dygn medeltiden för blåsningen under nyssberörde qvinqvennium.

Då, på sätt 4 Art. utvisar, 1840 års Stång- och Ämnesjerns tillverkning endast med 502 *Sk℔* öfverstiger den för år 1839, men deremot, enligt hvad här ofvan är anfördt, 46,703 *Sk℔* tackjern blifvit år 1840 mera tillverkade, än året näst förut, vill det synas som skulle full tackjerns-tillgång hafva förefunnits för smidet och öfriga behof.

De på förestående Tabell upptagne 2,740½ fridygn fördelas så, att 1876½ dygn utgöra hela blåsningstiden för följande under frihets-år varande Masugnar, nemligen: Torneåforss, Gyljens, Awaforss, Selets och Rosforss masugnar i Norrbotten, Ljusnedahls masugn i Herjedalen; Utansjö masugn i Ångermanland; Ickholms, Tanså och Ågs masugnar i Kopparbergs Län; Billingsforss masugn på Dahlsland, Unnaryds masugn i Jönköpings Län, samt Säfsjöströms masugn i Kronobergs Län; men de öfrige 864 dygnen äro de egentligen så kallade fridygnen, hvilka enligt Författningarne få beräknas, dels vid hvarje blåsnings början, dels ock då masugn ombygges eller ny pipa insättes.

Af Eder Kongl. Maj:ts och Kronans på Tabellen upptagne Tionde-tackjern, 19,100 *Sk℔*, 3 *L℔*, 7 *℔*, hafva vederbörande Masugnsägare lemnat följande belopp in natura, nemligen:

	<i>Sk℔</i>	<i>L℔</i>	<i>℔</i>
Inom nya Kopparbergs Bergmästaredöme	378.	12.	12.
„ Westmanlands- och Kopparbergs Läns d:o	1,902.	9.	9.
„ Nora och Lindes d:o	385.	15.	1.
„ Wermlands d:o	1,032.	2.	—
Summa <i>Sk℔</i>	3,698.	13.	2.

Deremot har det återstående beloppet 15,401 *Sk℔*, 16 *L℔*, 15 *℔*, af Tionde-tackjernet blifvit löst med penningar, enligt följande af Kammar-Collegium, Stats-Contoret och Bergs-Collegium för året upprättade taxa, nemligen:

			Banco
			R:dr sk.
För Masugnarne under	Löfsta, Österby, Gimo och Rånäs Bruk . .	11.	—
„ d:o	„ Forssmarks, Gysinge, Strömsbergs och Ull- forss Bruk, samt Harnäs Masugn	9.	24.
„ d:o	„ Skebo, Hargs, Wattholma och Söderforss Bruk	9.	—
„ d:o	„ Elfkarleö Bruk	8.	24.
„ d:o	uti Norbergs och Skinskattebergs Bergslager . .	7.	36.
„ d:o	„ Nora Bergslag i Örebro Län	7.	32.
„ d:o	„ Lindes d:o i d:o	7.	20.
„ d:o	„ Ramsbergs d:o i d:o	7.	4.
„ d:o	„ Lekebergs d:o i d:o	8.	16.
„ d:o	„ Lerbäcks d:o i d:o	8.	8.
„ d:o	„ Nya Kopparbergs d:o i d:o	6.	24.
„ d:o	„ Hjulsjö d:o i d:o	7.	8.
„ d:o	„ Grythytte och Helleforss Bergslager i d:o .	7.	24.
„ d:o	„ Carlskoga Bergslag i d:o	8.	20.
„ d:o	„ Filipstads Bergslag i Wernmlands Län . . .	8.	20.
„ d:o	„ Grangärdes Bergslag i Kopparbergs Län, utom Pehrsbo	7.	8.
„ d:o	„ Norrberkes d:o i d:o	7.	16.
„ d:o	„ Söderberkes, Tuna, Säfsens och Floda Socknar, jemte Pehrsbo Masugn i Grangärdes Socken af samma Län	7.	24.
„ d:o	„ Öster-Bergslagen i Kopparbergs Län, samt af Masugnarne till Dådrans och Svartnäs Bruk i samma Län	7.	40.
„ d:o	„ Österdalarne, med undantag af sistnämnde Bruks Masugnar	6.	40.
„ d:o	„ Södermanlands och Östergöthlands Län . .	7.	36.
„ d:o	„ Tabergs Bergslag och i öfrigt inom Jönköpings Län, med undantag af Ohs och Bruza- holms Masugnar	7.	36.

Banco
R:dr sk.

För Masugnarne uti Calmar och Kronobergs Län, samt af Ohs och	
Bruzaholms Masugnar i Jönköpings Län . .	6. 12.
„ d:o „ Ofvansjö och Thorsåkers Bergslager, samt i all-	
mänhet af Masugnarne inom Gefleborgs, We-	
ster Norrlands, samt Norr- och Westerbottens	
Län	7. 36.

Åtskillige Masugnar i de norra orterne hafva derjemte, i förut vanlig ordning, åtnjutit den dem till 3 R:dr 32 sk. beviljade nedsättning vid lösen för hvarje *Skz* af deras Tionde-tackjern.

På grund så väl af sednaste Handels-tractat med Ryssland, som Eders Kongl. Maj:ts meddelade särskildte nådiga tillstånd, och deribland Eders Kongl. Maj:ts nådiga Resolution af den 16 Januarii 1839, angående beviljad rättighet under en tid af 3 år till utförsel af sjömalms tackjern från Småland, har exporten af tackjern, tillverkad af bergmalm, utgjort 6,977½ *Skz* till Finland, samt af sjömalms tackjern 400 *Skz* till sistnämnde Land och 5½ *Skz* till Preussiska Länderne.

3^{dje} Artikeln.

Gjutgods-tillverkningen och Gjuterierne.

	Uppgifven gjutgods-tillverkning vid Masugnarne år 1840.		
	Tackjernsvigt.		
	Skz	Lz	z
Uti Norrbottens Län	379	24	—
„ Westerbottens dito	284	6	—
„ Jemtlands dito	36	3	—
„ Wester Norrlands dito	138	14	15
„ Gefleborgs dito	467	12	—
„ Stockholms dito	32	13	15
„ Kopparbergs dito	2,408	2	5
„ Westmanlands dito	507	17	10
„ Örebro dito	2,400	25	10
„ Wernlands dito	861	3	7
„ Södermanlands dito	7,410	17	13
„ Östergöthlands dito	2,799	25	19
„ Elfsborgs dito	700	—	—
„ Calmar dito	750	—	—
„ Jönköpings dito	1,007	24	—
„ Kronobergs dito	1,471	22	15
Summa	21,657	4	9

Den uppgifne gjutgods-tillverkningen för år 1839 var 21,090 Skz och under de 5 nästföregångne åren 1834—1838 i medeltal 18,584 Skz.

Vid de egentlige Gjuterierne, samt då här icke i beräkningen intages den tillverkning af Kanoner och Ammunition, som vid Finspång och Åker

directe ur Masugnen blifvit verkställd, utan endast den gjutning, som ägt rum genom tackjernets omsmältning uti Cupol- och Reverber-ugnar, har förhållandet med tillverkningen varit som följer:

	Skk	Lb	K	B a n c o		
				R:dr	sk.	rst
Vid Kungsholms Gjuteri i						
Stockholm	515.	—	—	Tillverkningsvärde *)	9,270.	— —
„ Bergsunds dito i dito	1,563.	—	—	„	67,341.	— —
„ Nyköpings dito . . .	1,010.	—	—	„	18,180.	— —
„ Motala dito i Öster-						
göthlands Län . . .	1,862.	7.	1.	„	49,670.	16. —
„ Finspångs dito i dito	432.	—	—	„	7,776.	— —
„ Åkers dito i Söder-						
manlands Län	896.	—	—	„	16,128.	— —
„ Näfveqvarns d:o i d:o	27.	3.	14.	„	489.	15. 9.
„ Krokfors dito i Öre-						
bro Län	848.	3.	15.	„	15,267.	18. —
„ Forssbacka d:o i Gefle-						
borgs dito	1,021.	—	—	„	18,378.	— —
„ Dormsjö dito i Kop-						
parbergs dito	803.	—	—	„	14,454.	— —
„ Furudahls dito i dito	1,118.	9.	16.	„	20,132.	29. 4.
„ Klosters dito i dito	159.	—	—	„	2,862.	— —
„ Ankarsrums dito i						
Calmare Län	501.	10.	—	„	9,027.	— —
„ Öfverrums d:o i d:o	309.	12.	7.	„	5,573.	5. 6.
„ Åminne d:o i Jön-						
köpings Län	391.	17.	4.	„	6,053.	23. —
„ Helsingborgs dito . .	538.	17.	—	„	11,352.	8. —
S u m m a Gjutgods	Skk 11,997.	—	17.	S:a tillv:s värde	R:dr 271,954.	29. 7.

*) Dertillverkningsvärdet icke blifvit uppgifvet, har det, nu såsom tillförene, beräknats efter antaget värde af 18 R:dr pr Skk.

Efter hvad Tullverkets Räkenskaper innehålla, har exporten af Gjutgods år 1840 förhållit sig på följande sätt:

	Kanoner och Kulor.		Grytor Kittlar samt Gallerverk.		Gjutgods till Machine- rier.		S u m m a.		Diverse gjutgods, ej specifice- radt, men upptaget i penninge- värde	
	SKß	Lß	SKß	Lß	SKß	Lß	SKß	Lß	Rdr	sk.
Till Norrige	1,555	5	—	—	114	5	1,669	10	3,436	29
„ Finland	2	5	—	10	377	10	380	5	228	32
„ Preussiska Länderne .	3,559	10	—	—	—	—	3,559	10	1	16
„ Danska Staterne . . .	—	—	—	15	—	—	—	15	16	—
„ Lybeck	—	—	—	—	1	—	1	—	250	—
„ Hamburg, Bremen och öfriga Tyska orter . .	—	—	—	—	—	—	—	—	33	—
„ Italien, Sardinien och Sicilien	764	10	—	—	—	—	764	10	—	—
„ Nord-Amerikanska för- enta Staterne	103	15	—	—	—	—	103	15	75	—
„ Södra Amerika	—	—	12	10	—	—	12	10	—	—
S u m m a	5,985	5	13	15	492	15	6,491	15	4,040	29

4de Artikeln.

Stång- och Ämnes-jerns-smidet.

	Här- dar.	Privilegerade Smides - beloppet, Hammar skatten in- beräknad, den 31 December 1840.			Uppgifven Stång- och Ämnesjerns- tillverkning år 1840.		
		SK Bergs	L vi	Å gt.	SK Bergs	L vi	Å gt.
Norrbottnens Län	23	8,114	10	—	4,646	8	7
Westerbottnens dito	19	8,710	3	—	6,227	12	5
Jemtlands dito	8	3,158	—	—	609	19	11
Wester Norrlands dito	75	34,398	12	—	35,145	13	5
Gefleborgs dito, Helsingland	62	28,445	3	—	31,245	7	7
„ „ Gestrikland	101	49,886	7	14	54,529	7	5
Upsala dito	29	20,551	15	8	21,661	6	15
Stockholms dito	19	11,571	5	2	13,149	6	15
Kopparbergs dito	177	76,475	18	17	73,796	16	1
Westmanlands dito	128	62,779	7	2	62,020	8	14
Örebro dito	167	77,021	3	6	73,920	17	9
Wernlands dito	261	130,619	10	10	111,257	5	10
Götheborgs och Bohus dito	2	969	—	—	423	13	9
Södermanlands dito	48	17,314	5	—	16,800	1	9
Östergöthlands dito	76	26,613	4	—	26,537	2	17
Skaraborgs dito	23	9,179	1	16	7,092	19	8
Elfsborgs dito	38	18,953	10	—	18,118	7	18
Calmar dito	34	10,394	12	—	8,989	4	—
Jönköpings dito	35	15,193	16	10	11,543	1	10
Kronobergs dito	22	6,249	9	—	5,931	12	7
Summa	1,347	616,598	14	5	583,646	12	2

Privilegierade smidet, hammarskatten inberäknad, utgjorde vid 1839 års slut 603,923 *Sk* 13 *L* 8 *℔* för 1,339 härdar. Under år 1840 hafva 9 härdar jemte 12,981 *Sk* 17 *℔* nytt smide tillkommit; men som deremot 1 härd med 306 *Sk* smide vid Wölfenforss Bruk i Elfsborgs Län är worden nedlagd, utgör rätta tillökningen af Verkstäder 8 härdar, samt af smide 12,675 *Sk* 17 *℔*.

Det nya smidet 12,981 *Sk* 17 *℔* fördelas sålunda:

	<i>Sk</i>	<i>L</i>	<i>℔</i>
Privilegieradt, på grund af föregående undersökningar . . .	7,392.	2.	—
Smides-tillökning, utan derom anställde undersökningar, på grund af 4 § af Eders Kongl. Maj:ts nådiga Kungörelse af den 26 October 1838	5,397.	2.	—
Hammarskatten à 1½ <i>Sk</i> för 100:de	191.	16.	17.

S u m m a *Sk* 12,981. — 17.

Vidkommande tiden, hvarinom de, på grund af undersökningar, privilegierade Verkstäder skola uppföras, och utskylder för det derjemte tillätne nya smidet 7,392 *Sk* 2 *L* erläggas, är, enligt de för hvarje Verk meddelade Privilegier, förhållandet sålunda:

	<i>Sk</i>	<i>L</i>
Från och med smidesåret 1840 skall hammarskatt utgöras för	2,592.	2.
” ” 1842 ” ” ”	1,800.	—
” ” 1844 ” ” ”	1,800.	—
Från och med det år smidet kommer i gång	1,200.	—

S u m m a *Sk* 7,392. 2.

Af Smides-tillökningen enligt 4 § uti Kongl. Kungörelsen den 26 October 1838, eller till ½del af det vid hvarje Verk förut privilegierade smidet, hafva år 1840 endast 296 *Sk* 13 *L*, med hammarskatt 4 *Sk* 9 *L*, tillkommit inom de egentlige Bergslagerne; men som denna slags smides-tillökning vid 1839 års utgång, på sätt Collegii underdåniga berättelse för samma år utvisar, inom samma Bergslager utgjorde 17,553 *Sk* 7 *L* 15 *℔*, finnes hela ½dels smides-tillökningen inom ifrågakvarande orter vid 1840 års slut uppgå till 17,854 *Sk* 9 *L* 15 *℔*, hammarskatten deruti inberäknad. Denna tillökning svarar emot ett primitift smide af omkring 53,300 *Sk*, och som desse Bergslagers hela smide, då ½dels tillökningen undantages, men hammarskatten inberäknas, utgör endast 65,535 *Sk* 16 *L* 17 *℔*, synes hurusom rättigheten att öka smidet med ½del af det förut tillätne beloppet härstädes redan

blifvit, under de tvenne första åren efter Kungörelsens utfärdande, till större delen begagnad. Inom öfrige orter är förhållandet sådant, att derstädes utgjorde vid 1840 års slut denna smides-tillökning 55,471 *Sk* 8 *L* 2 *℔*, svarande emot ett primitift smide af circa 166,400 *Sk*, allt med inberäknad hammarskatt; men som privilegierade smidet inom desse orter utom Bergslag vid samma tid uppgick, då nemligen 3/4 dels tillökningen undantages, till ett belopp af 477,736 *Sk* 19 *L* 11 *℔*, har rättighet till denna smides-tillökning endast för en mindre del af det privilegierade smidet utom Bergslag blifvit sökt. Den på Tabellen upptagne Stång- och Ämnesjerns-tillverkningen 583,646 *Sk* 12 *L* 2 *℔*, öfverskjuter endast med 502 *Sk* 1 *L* 1 *℔* den, som ägde rum under år 1839.

Förberörde tillverkning, 583,646 *Sk* 12 *L* 2 *℔*, beräknad uti Stapelstads-vigt, utgör 642,011 *Sk* 5 *L* 6 *℔*; men vågföringen, som äfven upptages i Stapelstads-vigt, har deremot uppgått till 551,144 *Sk* 1 *L* 6 *℔* Stångjern, samt 61,560 *Sk* 12 *L* 2 *℔* Jernmanufactur, eller tillsammans 612,704 *Sk* 13 *L* 8 *℔*, och skillnaden emellan tillverknings-qvantum och införseln på våg finnes således vara 29,306 *Sk* 11 *L* 18 *℔*. Ifrån Vågarna har under året blifvit till inrikes förbrukning afvägt, ett sammanräknadt qvantum af 20,731 *Sk* 6 *L* 15 *℔* Stångjern och 21,662 *Sk* 1 *L* 18 *℔* Manufactur.

Exporten under smidesåret 1840 af både Stångjern och Jernmanufactur utgör tillsammans 546,911 *Sk* 18 *L* 7 *℔* Stapelstads-vigt. Denna export är väl 52,311 *Sk* 14 *L* 11 *℔* mindre, än den var under smidesåret 1839, men deremot 75,882 *Sk* 13 *L* 19 *℔* större, än medelexporten de 5 åren 1834—1838, samt öfverskjuter med 129,015 *Sk*, den utförsel, som per medium ägde rum de 10 åren 1824—1833.

Upptages nu här endast afvägningen under smidesåret 1840 af stångjern, har den, enligt Vågräkenskaperne, funnits vara:

	<i>Sk</i>	<i>L</i>	<i>℔</i>
Till export från Stockholms Våg	258,880.	2.	15.
” ” ” Göteborgs Våg	169,958.	12.	15.
” ” ” de öfrige Vågarna	82,274.	12.	7.

S u m m a Stångjerns-export 511,113. 7. 17.

Stångjerns-exporten var år 1839	565,736.	4.	11.
” i medeltal åren 1834—1838	442,895.	2.	—
” ” ” 1824—1833	388,470.	—	—

Inventarierne på Rikets Vågar af Stångjern, utgörande vid 1840 års början 230,385 *Sk* 10 *L* 8 *Ø*, hafva vid årets slut funnits vara:

	<i>Sk</i>	<i>L</i>	<i>Ø</i>
På Stockholms våg	121,577.	4.	6.
„ Götheborgs våg	99,831.	18.	—
„ de öfrige Stapelstads-vågarne	22,440.	5.	19.
„ Upstads-vågarne	5,835.	9.	7.

S u m m a Stångjerns-inventarier 249,684. 17. 12.

Efter hvad Tullverkets, Calender-året omfattande Räkenskaper utvisa, har exporten af Stångjern, då destinations-orterna tillika utsättas, uppgått till det på efterföljande Tabell upptagne belopp, nemligen:

	Stapelstads-vigt.	
	<i>Sk</i>	<i>L</i> <i>Ø</i>
Till Norrige	2,792	—
„ Finland	8,315	—
„ Ryssland	2	—
„ Preussiska Länderne	49,461	5
„ Danska Staterne	41,319	5
„ Lybeck	21,649	15
„ Hamburg, Bremen och öfrige Tyska orter	42,883	15
„ Stor-Britanien och Irland	129,898	5
„ Nederländerne	16,606	5
„ Belgien	274	10
„ Frankrike	33,089	15
„ Spanien med Baleariska- och Canarie-Öarne	120	5
„ Portugal med Azoriska- och Cap-Verds-Öarne	21,889	5
„ Italien, Sardinien och Sicilien	2,529	5
„ Österrikiska Staterne	585	5
„ Gibraltar	679	10
Transport	372,097	5

	Transport	Stapelstads-vigt.	
		Skz	Lz
		372,097	5
Till Turkiska Länderne		1,216	5
„ Algier		2,148	10
„ Ostindien		19,512	—
„ Nord-Amerikanska förente Staterne		120,947	15
„ Brasilien		7,602	5
„ Öfrige Stater i Södra Amerika		450	10
„ Westindiska Öarne		658	10
„ Nya Holland		671	15
S u m m a Stångjerns-export		525,302	15

Äfven detta år har det af Eders Kongl. Maj:ts nådigst beviljade tillstånd, att få exportera så kallade Smältstycken, endast i så måtto begagnats, att till England blifvit utförde tillsammans 842 Skz, 15 Lz.

Lösnings-priserne för Eders Kongl. Maj:ts och Kronans Hammarskatt-jern hafva, enligt den af Kammar-Collegium, Stats-Contoret och Bergs-Collegium för året upprättade Taxan, blifvit sålunda fastställdes per Skz:

	R:dr	sk.
För Löfsta, Österby, Gimo och Rånäs Bruk	28.	—
„ Forssmarks, Strömsbergs, Ullforss och Gysinge Bruk	25.	—
„ Skebo, Hargs, Wattholma och Söderforss Bruk	23.	—
„ Elfkarleö Bruk	18.	—
„ Alla öfrige Stångjerns-verk uti hvad ort eller län i Riket som helst	16.	12.
„ Ämnes-verken	16.	12.
„ Bergsmanshamrarne	15.	12.

5te Artikeln.

Jern-manufactur-tillverkningen.

	Uppgifven Jernma- nufactur-tillverkning för år 1840.		
	Bergsvigt.		
	Skk	Lk	l
Uti Norrbottens Län	374	13	16
„ Westerbottens d:o	767	9	17
„ Jemtlands d:o	199	5	8
„ Wester Norrlands d:o	2,298	12	5
„ Gefleborgs d:o, Helsingland	262	1	3
„ „ „ Gestrikland	1,955	2	2
„ Upsala d:o	1,492	19	17
„ Stockholms d:o	1,627	3	18
„ Kopparbergs d:o	12,040	19	7
„ Westmanlands d:o	3,901	—	19
„ Örebro d:o	9,383	19	7
„ Wermlands d:o	12,772	1	7
„ Göteborgs och Bohus d:o	593	6	8
„ Södermanlands d:o	6,210	3	19
„ Östergötlands d:o	6,252	15	16
„ Skaraborgs d:o	459	11	1
„ Elfsborgs d:o	6,632	6	1
„ Calmar d:o	1,097	6	18
„ Jönköpings d:o	1,678	13	2
„ Kronobergs d:o	1,759	18	—
Summa Jernmanufactur	Skk 71,759	10	11

Då Jernmanufactur-tillverkningen år 1839 utgjorde 63,923 *Skk* samt per medium åren 1834—1838 uppgick till 50,210 *Skk*, allt Bergsvigt, öfverskjuter 1840 års tillverknings-qvantum icke obetydligt de belopp, som under nästföregångne åren blifvit åstadkomne.

Förvandlas Bergsvigten till Stapelstadsvigt, har Jernmanufactur-tillverkningen år 1840 uppgått till 78,935 *Skk*, 9 *Lk*, 12 *sk*, hvaraf på Våg blifvit införde 61,560 *Skk* 12 *Lk* 2 *sk*.

Af sistberörde belopp hafva, för inrikes konsumtionen, från Våg blifvit åter afförde 21,662 *Skk* 1 *Lk* 18 *sk*, hvaremot till export afvägts:

Från Stockholms våg	22,155.	18.	16.
„ Götheborgs våg	11,039	6.	15.
„ de öfrige vågarne	2,603.	4.	19.

S u m m a Jernmanufactur-export 35,798. 10. 10.

Som Jernmanufactur-exporten år 1839 utgjorde 33,487 *Skk* 8 *Lk* 7 *sk*, samt i medeltal under de 10 nästföregångne åren endast 29,219 *Skk*, kan väl, jemförelsevis till desse år, 1840 års export anses icke vara ogynsam, dock har denna utrikes afförsel, 35,798 *Skk* 10 *Lk* 10 *sk*, icke varit i det förhållande större, som Jernmanufactur-tillverkningen under samma år till beloppet sig ökat.

Enligt hvad Våg-räkenskaperne utvisa, hafva inventarierna på Rikets vågar af Jernmanufactur, hvilka vid 1840 års början utgjorde 19,729 *Skk* 19 *Lk* 18 *sk*, funnits vid årets slut hafva varit:

På Stockholms våg	16,663.	5.	6.
„ Götheborgs våg	6,000.	15.	5.
„ de öfrige Stapelstads-vågarne	598.	10.	9.
„ Upstads-vågarne	567.	8.	12.

S u m m a inventarier af Jernmanufactur *Skk* 23,829. 19. 12.

Med föranledande af Tullverkets efter Calender-året uppställda Räkenskaper, har exporten af Jernmanufacturen, då destinations-orterna tillika utsätas, uppgått till det på efterföljande Tabell upptagne belopp, nemligen:

Jernmanufactur-exporten år 1840, enligt Tull-Verkets Räkenskaper.

	S u m m a		Diverse Jernmanu- factur.		Stål.		Spik.		Plogbills- ämnen.		Kettingar.		Plåtar oför- tente.		Salpanne- plåtar.		Skär- och Knipp-jern.		Sänk-smide.		Bult- och Galler-jern.		Bandjern.		Skepps- knåh.		Hamrar och Smedje-städ.		Smide An- kare och Dragar.			
	Lb	Sk	Lb	Sk	Lb	Sk	Lb	Sk	Lb	Sk	Lb	Sk	Lb	Sk	Lb	Sk	Lb	Sk	Lb	Sk	Lb	Sk	Lb	Sk	Lb	Sk	Lb	Sk	Lb	Sk		
Till Norrige	—	—	—	—	—	—	2,102	10	—	—	—	—	—	—	—	—	53	10	13	10	—	—	17	15	—	—	10	—	43	—		
„ Finland	—	—	—	—	—	—	3,091	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	452	15	—	—	—	—	41	—			
„ Preussiska Länd:ne	—	—	—	—	—	—	74	10	84	15	—	—	—	—	—	—	317	—	—	—	1,120	15	—	—	—	—	5	—	—	—		
„ Danska Staterne	—	—	—	—	—	—	4,227	5	—	—	—	—	1,399	10	25	10	306	15	1	—	647	5	364	10	—	—	10	—	—	—		
„ Lybeck	—	—	—	—	—	—	663	10	91	10	—	—	—	—	59	15	274	5	—	—	133	—	151	5	—	—	—	—	—	—		
„ Hamburg, Bremen öfr. Tyska Orter	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	6	10	—	—		
„ Storbrittanien och Irland	—	—	—	—	—	—	1,664	5	159	15	—	—	—	—	8	15	278	15	—	—	313	10	212	5	—	—	—	—	—	—		
„ Nederländerne	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	31	15	45	5	1,078	5	—	—	—	—	—	—	—	—		
„ Belgien	—	—	—	—	—	—	—	—	38	15	—	—	—	—	—	—	406	5	—	—	62	—	342	15	—	—	—	—	—	—		
„ Frankrike	—	—	—	—	—	—	1	10	—	—	—	—	12	—	—	—	5	10	—	—	17	15	120	15	—	—	—	—	—	—		
„ Spanien med Ba- leariska och Can- arie Öarne	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	18	15	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
„ Portugal med Azo- riska och Cap- Verds Öarne	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	32	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
„ Österrikiska Stat. Gibraltar	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	436	—	—	—	20	—	59	5	—	—	—	—	—	—		
„ Turkiska Länderne	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	24	—	—	—	44	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
„ Algier	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	223	5	—	—	—	—	—	—		
„ Ostindien	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	93	10	148	15	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
„ Nord-Amerikanska förenta Staterne	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	20	10	1,435	5	202	—	—	—	68	—	—	—	—	—	—	—		
„ Öfrige Stater i Nor- ra Amerika	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
„ Brasilien	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	19	15	—	—	—	—	43	15	—	—	—	—	—	—		
„ Öfrige Stater i Sö- dra Amerika	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	13	15	—	—	61	—	4	10	—	—	—	—	—	—		
„ Westindiska Öarne	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	9	5	5	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
„ Nya Holland	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	15	5	—	—	64	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
Summa export	114	10	17	10	25	5	11,857	15	556	15	41	556	15	3,492	15	139	—	4,182	15	416	15	3,927	15	10	2,780	10	14	10	17	10	25	5

6te Artikeln.

De så kallade Ädlare Verken.

a) *Guld-tillverkningen.*

Vid Konung Gustaf den Tredjes Silfver-verk, tillhörigt Stora Kopparbergs Bergslag, hafva ur det derstädes erhållna Silfver blifvit utbringade 3 lödige marker 6 lod 13 $\frac{1}{4}$ grän guld.

b) *Silfver-tillverkningen.*

Sala Silfververk. Brytningen härstädes har fortgått uti Stor-Torgschakts- och Carlschakts-grufvorne, så att uti den förstnämnde 37, uti den andra 2 uti den sistnämnda grufvan 3 särskildte ställen blifvit bearbetade, eller tillsammans 42 arbetsrum drifne; Och hafva, af dessa, 22 varit brutne till vinnande af malm, 8 för att uppsöka nya malm-tillgångar, 5 för att förbereda malm-brytning i kända, ännu obrutna malmsamlingar, samt 7 dels för anläggningarne till en förbättrad vatten-uppföring, dels ock för att, efter den i Collegii förra Års-Berättelser omnämde arbets-plan, befordra möjligheten af de framtida Grufve-arbetena vid det Nordvestra malmfältets fortsättning åt djupet. Konung Carl den XI:s schakt har härunder blifvit afsänkt 9 $\frac{1}{2}$ famnar och således upphunnit ett djup af 125 $\frac{1}{2}$ famnar, och vid Konung Gustaf den III:s schakt, som år 1839 blef afsänkt till sitt bestämda djup 150 famnar, har grunden för Konst-bröstet blifvit laggd i schaktets mynning samt aflopps-canalen fullbordad för driftvattnet till den konst, eller vatten-uppfördrings-machin, som kommer att inrättas i detta schakt, för att dermed kunna länsa de djupaste delarne af Stor-grufvan. Ehuru vattnet i grufvorna merendels kunnat undanhållas, har det dock under en månads tid uppstigit och hindrat begagnandet af de djupaste communicationerne, dock icke till något särdeles hinder för brytningen.

Jemte förberörde inom Stor-grufve-districtet anställde arbeten, har drifningen af Grefve Bjelkes stoll, till undersökning af det längre i nordväst belägne Nygrufve malmfält, fortgått så, att det år 1839 påbörjade nya Lichtloch blifvit fullbordadt och stollen avancerat 12 $\frac{1}{2}$ famnar, i följd hvaraf den nu kommit 8 $\frac{1}{2}$ famnar inom dess nya Lichtloch och 370 famnar ifrån dess mynning vid Grufvans aflopps-vatten-canal, under de 45 år, som arbetet, sedan det år 1785 börjades, varit i gång.

Hela brytningen inom Sala district har år 1840 uppgått till 79,850 tunnor fyndigt och 12,540 tunnor ofyndigt berg, eller tillsammans 92,390 tunnor à 6½ cubikfot; och hafva under samma tid orter blifvit drifne till en sammanräknad längd af 530,4 fot och sänkningar till ett djup af 163,7 fot.

Malm-sofringen har under året lemnat 27,739 lass vaskmalm, utgörande i vikt à 5,2 Centner per lass, 144,242,8 Centner, 6,948 cubikfot stuff, motsvarande ungefärligen lika många Centner, samt 86 Centner slig. Vaskmalms medelhalt har varit 0,476 lod silfver på Centnern, stuffens medelhalt 5,09 lod silfver samt 18,06 procent bly; och sligens 7,2 lod silfver samt 16,5 $\frac{1}{2}$ bly på Centnern.

Af vaskmalmen hafva 25,833 lass genom bokning och vaskning blifvit förbrukade; men som genom brytningen vunnits 27,739 lass, hafva inventarierna af denna malm blifvit förökade med 1,906 lass och utgjorde vid årets slut 22,544 lass.

De vid Bok- och Vask-verken erhållne sliger, tillsammans 7,954,6 Centner, hafva i beskickning med stuffmalmer och från rå-smältningen erhållen skärsten, blifvit genom den så kallade förblynings-smältningen tillgodogjorde, hvarefter, och sedan det erhållne godset blifvit afdrifvet och fineradt, en tillverkning åstadkommits af tillsammans 3,667 lödige marker 15 lod bergfint silfver.

Sala Silfververks Ränte-ersättnings-fond, som vid slutet af år 1839 uppgick till ett belopp af 15,346 R:dr 9 sk. 3 rst., har under loppet af år 1840, dels genom den, i förhållande till silfver-tillverkningen, stadgade afsättning, dels ock genom på Capitalet upplupne räntor, blifvit ökad med 2,453 R:dr 19 sk. 2 rst., så att fonden vid Räkenskaps-årets slut utgjorde en hos Sala Bergslag, emot ränta, innestående Summa af 17,799 R:dr 28 sk. 5 rst. Banco.

Konung Gustaf den Tredjes Silfververk vid Stora Kopparberget. Af det från åtskilliga arbetsrum, hufvudsakligen Carlisten och Kumblin, i Stora Kopparbergs-grufvor uppfordrade berg hafva år 1840 blifvit fränskiljde och emot brytningspriset till silfververket öfverlemnade 4,194 tunnor blyglanshaltig sten; Och har genom skrädning af denna sten, hvarvid koppar- och svafvel-kisen, så vidt ske kunnat, blifvit afskiljd, 2,772 Tunnor silfverhaltig blymalm erhållits. Årets silfver-tillverkning, fri från afrad till Eders Kongl. Maj:t och Kronan, har uppgått till 657 lödige marker ½ grän.

Löfås Silfververk i Skedvi Socken af Kopparbergs Län. Vid Löfås grufvor, hvarest i och för de Verket upplätne Förlänningar, en årlig ort-drifning af 9 famnar är föreskrifven, har år 1840 en drifning af 12½ ort-famnar blifvit verkställd. Härunder hafva 731 Tunnor fyndigt berg blifvit uppför-

drade, af hvilka, efter skrädning, vunnits 89 $\frac{1}{2}$ T:er malm, som sammanlagd med 81 T:er inventarii-malm från år 1839 blifvit genom tvänne smältningar tillgodogjord och lemnat 23 Sk $\frac{1}{2}$ 18 L $\frac{1}{2}$ 19 $\frac{1}{2}$ verkbly. Af detta sednare har likväl endast 9 Sk $\frac{1}{2}$ 13 L $\frac{1}{2}$ 8 $\frac{1}{2}$ under årets lopp afdrifvits, hvarvid en silfvertillverkning åstadkommits af 17 lödige marker, 1 lod och 3 $\frac{1}{2}$ grän.

Silfvertillverkningen i Riket år 1840 har således uppgått till ett belopp af 4,342 lödige marker, 3 $\frac{1}{2}$ grän, hvaraf Tionde-afgiften jemte Myntarelön och Slag-skatt till Eders Kongl. Maj:t och Kronan af Sala silfvertillverkning utgjort 3,717 R:dr 41 sk. 5 rst. samt trettionde-delen af det vid Löfåsen åstadkomne silfret 12 R:dr 24 sk. 3 rst allt i silfver räknadt.

c) *Koppar-Verken.*

Stora Kopparberget. Utan hinder hvarken af något nytt grufve-stalp eller af vatten har grufve-brytningen härstädes år 1840 fortgått.

Genom ospard möda och kostnad har det omsider lyckats, att från ras befria den djupaste delen af Stjerncronas sänkning och derigenom nedbygga konsten, så att grufvan nu kan hållas tom från vatten till dess största djup af 193 $\frac{1}{2}$ famnar, hvilket efter 1833 års stora ras icke förr kunnat ske. Djupgrufvan har ock, sedan berörde tillbyggnad af konsten blifvit begagnad, ständigt varit fri från vatten, och stod uti vatten-dunten i Olof Hans grufva vattnet vid årets slut icke fullt en famn öfver dervarande botten.

De för grufvornes iståndsättande med nödige anfarter och communicationer, efter 1833 års ras, föreskrifne arbeten hafva ytterligare blifvit fortsatte, och uppgingo de på sådane arbeten nedlagde kostnader vid 1840 års slut till 95,832 R:dr 7 sk. Banco, hvaraf åtgått till förbyggnader i grufvan 15,549 R:dr 25 sk. Banco. För det öfriga beloppet af förnämnda summa hafva sänkings-arbeten blifvit utförde till ett sammanräknadt djup af 118 famnar 11 kvarter, samt orter till en längd af 463 famnar, 11 $\frac{1}{2}$ kvarter.

Utom förenämnde arbeten, har afsänkningen under Konung Fredrics, Konung Adolf Fredrics, Konung Carl Johans och Meijenholtz's Schakten fortgått, samt många försöks-arbeten, för beredande af framtida malmvinst, blifvit drifne, så att af de 81 arbetsrum, hvilka uti grufvorne vid Stora Kopparberget år 1840 varit i gång, hafva 27 utgjort Schakt-Communications- och Väg-arbeten, 21 Försöks-arbeten samt 33 egenteliga malmrum; och hafva nu såsom de föregående åren af malmrummen de i rasen anställde sofrings-arbeten varit de mäst vinstgifvande, men som malm-tillgångarne på desse sednare ställen årligen aftaga, blifva ock utsigterne för framtiden allt mindre lofvande.

Uppfordringen utur grufvorne vid Stora Kopparberget har år 1840 utgjort 119,640 Tunnor malmhaltigt berg och 1,530 Tunnor Svafvelkis, eller

tillsammans 121,170 Tunnor, med en brytnings- och uppfördrings-kostnad af 28 sk. 4 rst. Banco för hvarje Tunna. Af förstnämnde 119,640 Tunnor berg, hvaraf största delen undergått skrädning innan det kunnat i lottning utläggas, hafva 52,184 Tunnor malm erhållits, hvilka vid de vanliga malm-lottnings-auctionerne uppgått i värde till 119,710 R:dr 27 sk., eller 2 R:dr 14 sk. 2 rst. allt Banco för hvarje Tunna.

Förenämnde malm har i vanlig ordning blifvit fördelad uti så kallade lottningar, utgörande hvarje af dem 13 hopar à 2 Tunnor per hop, hvarefter vid malm-auctionerne 5 hopar af hvar och en lottning blifvit försålde för Cassornes räkning och de öfrige 8 hoparne fördelade på paren efter första hopens pris, hvarvid följande afkastning erhållits, nemligen:

	R:dr	sk.
Ordinarie Grufve-hjelps-malm såld för	8,551	—
Centonal-malm	9,714	26.
Afrads-malm 2:ne hopar	20,327	2.
Extra Grufve-hjelps-malm	10,347	28.

Kommande hertill Extra afrads-cassæ-malm,
till så ringa belopp hvarje lottnings-dag, att den
icke kunnat i lottningar fördelas, såld för 2,362 19.

S u m m a Cassornes malm 51,302. 27.

Fjerde-partsegarnes malm, eller 8 hopar, vär-
derade efter Orinarie Grufve-hjelps malmens eller
första hopens pris till 68,408 —

S u m m a malm-värde som ofvan 119,710. 27 Banco.

Fördelas nu värdet af Fjerdepartsegarnes malm, upptaget i jemnt tal till 68,400 R:dr, på Bergslagens 1,200 Fjerdepart, blifver beloppet för hvarje Fjerdepart 57 R:dr; men då derifrån måste afdragas dels de under året af Fjerdepartsegarne genom brukande Bergsmännen insatte grufvebrytnings-me-
del, utgörande 44 R:dr 24 sk. per Fjerdepart, dels ock det belopp något öf-
ver 2 R:dr för hvarje Fjerdepart, hvarmed utgifterne efter afslutad räkning
öfverskjutit berörde insättning, samt allmänna onera 1 R:dr per Fjerdepart
och dessutom Bevillningen, så har enligt Grufve-Rättens beslut Fjerdeparts-
revenue för året blifvit utsatt till 8 R:dr 32 sk. allt i Banco räknadt, hvil-
ken revenue är den lägsta, som på lång tid varit eller 19 R:dr 5 sk. 1 rst.

Beco mindre än hvad den i medeltal de 10 nästföregångne åren 1830—1839 utgjort.

Uti Fahlu Krono-våg hafva ifrån den 1 November 1839 till och med den 31 October 1840 blifvit invägte 1,857 *Sk* 11 *L* 17 *℥* Koppar, tillverkad af malm från de skattlagde grufvorne vid Stora Kopparberget, och hvilket belopp sålunda fördelas:

Kronans Tionde Koppar	184.	5.	3 ₁₆ .
Konst-Stats-Kopparen	63.	17.	19 ₁₆ .
Armbösse- och Provisions-Kopparen	5.	13.	12 ₁₆ .
Proste-Kopparen	15.	—	—
Ströms-Afrads-Kopparen	5.	—	5 ₁₆ .
Ersättning för extra afbränning vid Avesta	5.	15.	13.
Bergsmännens behållne Koppar	1,577.	19.	2 ₁₆ .

S u m m a som ofvan *Sk* 1,857. 11. 17.

Under samma tid hafva dessutom icke mindre än 1,090 *Sk* 11 *L* 14 *℥* frikoppar, eller sådan koppar, deraf icke någon afrad till Eders Kongl. Maj:t och Kronan erlägges, dels genom slagg-bruk, dels ock af malm från nya utom Stora Kopparbergs grufvas område bearbetade ställen, blifvit tillverkade och på Fahlu Kronovåg införde.

Då det skulle leda till för mycken vidlöftighet, att här ingå uti någon närmare redogörelse för öfrige Koppar-verken i Riket, upptagas endast deras tillverkningar jemte den Koppar, som vid Stora Kopparberget blifvit åstadkommen på efterföljande Tabell:

	Uppgifven Koppar-tillverkning år 1840.			Taxeringen bestämd till:	Kongl. Maj:ts och Kronans Afradskoppar.		
	Sk%	L%	Ø		Sk%	L%	Ø
Vid Stora Kopparberget af skattlagde grufvornes malm	1,857	11	17	{Hvarje 10:de Sk% med afdrag af Pastors-andelen.	184	5	3 $\frac{1}{2}$
„ Dito af malm från Konung Carl Johans, Oporto och Nicolai grufvor . . .	208	12	5	Ingen afgift härföre.	—	—	—
„ Dito af slagg från gamla hyttor	854	1	14	dito	—	—	—
„ Dito af malm, skrädd utur grufve-varpen . . .	27	17	15	dito	—	—	—
„ Mårdsätters Kopparverk i Örebro Län	104	—	—	Ännu ej taxerad.	—	—	—
„ Sandbackens dito i dito . .	27	3	14	dito	—	—	—
„ Ätvidabergs dito i Östergötlands dito	1,163	—	8	Hvarje 30:de Sk%.	38	15	6 $\frac{1}{2}$
„ Gottenviks dito i dito . . .	31	16	18	dito	1	1	4 $\frac{1}{2}$
„ Tunabergs dito i Södermanlands dito	43	4	7	dito	1	8	16 $\frac{1}{2}$
„ Riddarhyttan i Westmanlands dito	484	—	12	dito	16	2	13 $\frac{1}{2}$
„ Garpenbergs Kopparverk i Kopparbergs dito . . .	131	18	—	Ätnjuter frihetsår.	—	—	—
„ Säghytte dito i dito af malm från Tomtebo grufvor	112	15	15	Ännu ej taxerad:	—	—	—
„ Korssnäs dito i dito af dito	84	11	2	dito	—	—	—
„ Löfås dito i dito af dito . .	72	15	5	dito	—	—	—
„ Svartviks dito i dito . . .	69	19	5	dito	—	—	—
„ Westerviks dito i dito . . .	8	16	6	dito	—	—	—
„ Waldemarsviks dito i Calmare dito	95	9	—	dito	—	—	—
„ Gustafs och Carlbergs dito i Jemtlands dito	416	6	9	dito	—	—	—
S u m m a Koppar	5,794	—	12	Kronans afrad	241	13	5$\frac{1}{2}$

d) *Messings-Bruken.*

Enligt inkomne uppgifter har Messings-tillverkningen år 1840 varit som följer, nemligen:

	Sk	L	Ø
Vid Skultuna Messings-Bruk i Westmanland	366.	12.	9.
„ Nyköpings dito	161.	15.	10.
„ Gusums dito i Östergöthland	143.	1.	15.

S u m m a Messings-tillverkning 671. 9. 14.

7de *Artikeln.*

Diverse Verk och Inrättningar.

Kopparhamrar.

	Uppgifvet Kopparsmide år 1840.		
	Sk	L	Ø
Vid Avesta Bruk i Kopparbergs Län	993	2	4
„ Tunaberg i Södermanlands dito	225	—	—
„ Åtvidaberg i Östergöthlands dito	241	3	17
„ Sätterforss i Skaraborgs dito	31	—	—
„ Stora Gårhult eller Kjällefäll i dito	50	—	—
„ Catharinæforss i Elfsborgs dito	96	—	—
„ Lessebo i Kronobergs dito	115	12	15
„ Jernhylla eller Kopparmöllan i Christianstads dito . . .	112	—	—
„ Gråneforss i Blekinge dito	151	10	—
„ Olofströms i dito	53	12	—
S u m m a Kopparsmide	2,069	—	16

Blysmältnings-Verk.

Blytillverkningen under år 1840 har blifvit uppgifven sålunda:

	<i>Sk</i>	<i>L</i>	<i>℔</i>
Vid Sala Silfververk	262.	6.	3.
„ Löfås dito i Kopparbergs Län . . .	5.	15.	2.
S u m m a Bly	<i>Sk</i> 268.	1.	5.

samt derjemte såsom biproduct vid Sala 36 *Sk* 4 *L* 5 *℔* Silfverglitt och Glete.

Cobolt-Verk.

Cobolt-tillverkningen har år 1840 varit som följer:

	<i>℔</i>	<i>℔</i>
Vid Tunaberg i Södermanland	1,755.	Hvaraf Kronans 30:del 58½.
„ Wena Cobolt-Verk i Örebro Län . . .	9,873.	Åtnjuter frihets-år . . . —
„ Håkansbo grufvor i dito d:o . . .	3,000.	Ej taxerade —
S u m m a Cobolt	14,628 <i>℔</i>	Kronans afrad 58½ <i>℔</i>

Svafvel-Bruk.

Tillverkningen af Svafvel under år 1840 har uppgifvits på följande sätt:

	<i>Sk</i>	<i>L</i>	<i>℔</i>		<i>Sk</i>	<i>L</i>	<i>℔</i>
Vid Stora Kopparberget . . .	11.	3.	5.	Hvaraf Kronans 30:del	—	7.	8½.
„ Dylta Svafvelbruk i Örebro Län	265.	—	—	Dito	10:del	26.	10.
„ Såghytte Kopparverk i Kopparbergs dito . . .	140.	10.	—	} Ännu ej taxerade.			
„ Korssnäs dito i dito . .	48.	—	—				
„ Löfås dito i dito . . .	49.	—	—				
„ Östra Silfverberget i dito	5.	—	—				
S u m m a Svafvel	<i>Sk</i> 518.	13.	5.	Kronans afrad	<i>Sk</i> 26.	17.	8½.

Vitriol-

Vitriol-Verk.

Tillverkningen under år 1840 har, enligt meddelade uppgifter, uppgått till följande belopp:

	Skk	Lk	℔		Skk	Lk	℔
Vid Stora Kopparberget .	428.	8.	—	Hvaraf Kronans 30:del	14.	5.	12.
„ Dylta i Örebro Län .	420.	—	—	Dito 10:del	42.	—	—
„ Ölands Alun-verk . .	736.	10.	—	Ännu ej taxerad.			
S u m m a Vitriol 1,584.				18.	Kronans afrad 56.		
				—	5. 12.		

Dessutom hafva vid Stora Kopparberget blifvit tillverkade 13 Skk, 5 Lk Saltzburger Vitriol, hvarföre icke någon afrad till Eders Kongl. Maj:t och Kronan erlägges.

Alun-Bruk.

Som fråga uppstått om öfverflyttning till Öland af Alun-tillverkningen vid Lovers Bruk har år 1840 icke någon Alun vid detta Verk blifvit producerad; men har Alun-tillverkningen vid de öfriga Verken uppgått till följande belopp:

	Tunnor.		Tunnor.
Vid Andrarum i Christianstads Län	1,387.	Som medelpriset å den år 1840 försålde 10:de Alun uppgått till 18 R:dr 10 sk. 4 rist B:co för Tunnan, så erlægges till följe af Kongl. Brefven den 13 Januarii 1836 samt den 10 Mars 1837, full afrad med hvar 30:de Tunna till Eders Kongl. Maj:t och Kronan.	46 $\frac{1}{2}$.
„ Ölands Alun-verk	2,065.		68 $\frac{1}{2}$.
„ Garphytte eller Latorps dito i Örebro Län	2,300.		76 $\frac{1}{2}$.
„ Kafilås dito i Skaraborgs Län	1,007.		33 $\frac{1}{2}$.
„ Hönsätters dito i dito	888.		29 $\frac{1}{2}$.
„ Carlforss dito i dito	891.		29 $\frac{1}{2}$.
S u m m a Tunnor Alun 8,538.		Kronans afrad 284 $\frac{1}{2}$.	

Rödfärgs-Verk.

	Uppgifven tillverkning år 1840.	Taxeringen bestämd till	Kronans afrad.
	Tunnor.		Tunnor.
Vid Stora Kopparberget	1,454	hvar 30:de Tunna.	48 $\frac{1}{5}$
„ Dylta Svafvelbruk i Örebro Län	1,481	hvar 10:de dito.	148 $\frac{1}{10}$
„ Ridkärrs Rödfärgsverk i dito .	1,102	hvar 30:de dito.	36 $\frac{1}{11}$
„ Gammelbo dito i dito	130	ej taxerad.	—
„ Östra Silfberget i Kopparbergs dito	398	hvar 50:de Tunna.	7 $\frac{2}{3}$
„ Ingarfs Rödfärgsverk i dito . .	443	hvar 30:de dito.	14 $\frac{2}{30}$
„ Gamla Herregårdens dito i dito	1,001	under frihets-år.	—
„ Elsborgs dito i dito	1,163	hvar 30:de Tunna.	38 $\frac{2}{3}$
„ Carlforss Alunbruk i Skaraborgs dito	126	ännu ej taxerad.	—
„ Lovers dito i Calmar dito . . .	357	dito dito	—
Summa Tunnor Rödfärg	7,655	Kronans afrad	295 $\frac{1}{4}$

Blyertz-Verk.

Tillverkningen vid det i Norbergs Bergslag befintelige så kallade Ugns-
Blyertzverk har utgjort 191 Sk $\frac{1}{2}$ 15 L $\frac{1}{2}$ 2 $\frac{1}{2}$.

Brunstens-Brott.

Enligt meddelade uppgifter skola utaf de kända Brunstens-brotten, de i
Rogberga och Ödestugu Socknar uti Jönköpings Län, endast obetydligt, och de
inom Udenäs och Mölltorps Socknar uti Skaraborgs Län alldeles icke år
1840 hafva blifvit arbetade, hvartill bristande afsättning å producterne för-
måles hafva varit den egentliga orsaken.

Stenkols-Verk.

Kolbrytningen vid Höganäs Stenkols-verk har hela året för sig gått uti Ryds gamla Schakt och Schaktet Tillflykten genom indrifning af Orter, äfvensom uti Schaktet Brorsbacke genom dels indrifning af Orter, dels utbrytning af pelare. Stenkolen hafva medelst Ångmaskiner uppfordrats och all vattenuppföring har blifvit verkställd vid Ryds Schakt med dervarande tvenne Pumpmaskiner.

Vid Höganäs hafva år 1840 Stenkol blifvit upptagne till följande belopp:

Af N:o 1	Tunnor 47,505.
„ N:o 2	„ 69,281.
„ N:o 3	„ 45,575.

S u m m a upptrutne Tunnor Stenkol 162,361.

Häraf hafva blifvit försålde:

Af N:o 1	Tunnor 43,910.
„ N:o 2	„ 20,294.
„ N:o 3	„ 15,423.

S u m m a försålde Tunnor Stenkol 79,627.

På stället hafva blifvit consumerade:

Af N:o 1	Tunnor 3,547.
„ N:o 2	„ 59,556.
„ N:o 3	„ 35,495.

S u m m a consumerade Tunnor Stenkol 98,598.

Porfyr- och Marmor-bruk.

Vid Elfvedahls Porfyr-verk hafva åtskillige Porfyr-arbeten blifvit förfärdigade och deraf tillverkningsvärdet utgjort R:dr 3,180. 33. 4.

Vid Kolmårdens Marmorbruk i Östergöthland hafva åstadkommits diverse marmorarbeten till ett värde af „ 4,019. 18. —

S u m m a R:dr B:co 1,200. 3. 4.

Exporten under år 1840 utaf sådana serskildte Bergsverks-effecter, hvilka icke här förut under Artiklarna 3, 4 och 5 finnas upptagne, har förhållit sig på sätt som af efterföljande Tabellariska uppställning närmare inhemtas.

Tabell, utvisande 1840 års export af här nedan upplagne Bergverks-producter, upprättad i enlighet med Tullverkets Räkenskaper.

	Koppar diverse effecter.	Koppar helfärdiga arbeten	Messing, arbetad	Messing, oarbetad.	Koppar- och Messings-tråd.	Jern- och Ståltråd.	Bly, arbetad.	Bly, oarbetad.	Jern-skrot.	Cobolt-malm.	Cobolt-metall.	Grön Vitriol.	Romersk Alun.	Vanlig Alun.	Slammad Alun.	Svafvel.	RödFärg.	Brunsten.	Blyez.
	Sk℔	L℔	℔	Sk℔	℔	℔	Sk℔	Sk℔	Sk℔	℔	℔	L℔	Fat.	L℔	T:or	L℔	T:or	Sk℔	L℔
Till Norrige	123	264½	26,489	2½	2,562	1,340	—	1	—	—	—	172	—	2,183½	—	½	6	1	—
„ Finland	35½	18	90	—	123	3,000	—	½	1,519,	—	—	2,131	—	3,323	2	856½	874	—	304½
„ Ryssland	—	—	—	—	—	—	—	—	—	209	—	—	1,335	37,401	—	—	1,805	—	—
„ Preussiska Länderne . .	1,457½	—	4	—	—	4	—	—	4,046	—	—	34	42	34	—	—	165	—	—
„ Danska Staterne	750½	2	180	—	39,054	2,360	20½	—	10½	—	—	2,125	—	22,865	—	—	524	½	—
„ Lybeck	160½	29½	600	—	4,609	—	—	—	—	2,151	226	—	43	7,599	—	—	60	—	—
„ Hamburg, Bremen och öfriga Tyska Orter . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	23	1,353	—	—	97	—	—
„ Stor-Brittanien och Ir- land	—	—	—	—	—	—	—	—	3	15,214	—	—	—	—	120	—	1,663	—	—
„ Nederländerne	292	—	—	—	—	—	—	—	—	164	—	—	62	7,497	—	—	—	—	—
„ Belgien	15	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	23	—	—
„ Frankrike	650	—	—	—	—	—	—	—	—	371	—	—	—	—	—	—	—	—	—
„ Portugal med Azoriska och Cap-Verds Öarne	—	—	—	—	2,000	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
„ Italien, Sardinien och Sicilien	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	510	—	—	—	—	—
„ Nord-Amerikanska för- enta Staterne	—	—	20	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
„ Södra Amerika	—	—	—	—	—	208	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	30	—	—
S u m m a	3,484	314	27,383	2½	47,346	6,912	20½	1½	5,579½	18,100	226	4,462	1,505	82,765½	2	976½	3,561	1,687½	304½

Då nu Collegium slutligen går att i underdånighet uppgifva hvilka Smiden samt nya Verk och Inrättningar blifvit år 1840 tillätne, har Collegium dervid ansett sig böra iakttaga den uti senast afgifne Berättelser gjorde skillnad emellan de, på grund af förutgångne undersökningar, beviljade nya Smiden, och de Smides-tillökningar, hvilka enligt 4 § uti Kgl. Kungörelsen af den 26 October 1838 tillkommit, efter derom af vederbörande Bruksegare hos Collegium gjord anmälan.

1:o Nya Stångjerns-Verkstäder och Smides-tillökningar.

a) Med Eders Kongl. Maj:ts nådiga tillstånd af Collegium privilegierade:

Privilegieradt Smide.
Skz Lz H

Vid <i>Nyforss och Korslångs Bruk</i> i Söderber-	
kes Socken och Kopparbergs Län, Smides-	
tillökning vid förut befintelige Verkstäder	420. — —
„ <i>Matforss Bruk</i> i Tuna Socken, Medelpads	
Härad och Vester-Norrlands Län, en Härd	
och en Hammare för	600. — —
„ <i>Johannisholms Glasbruk</i> i Vänjans Socken	
af Kopparbergs Län, två Härdar och två	
Hamrar för	1,200. — —
„ <i>Hofreströms Manufactur-Verk</i> i Skålleruds	
Socken, Nordals Härad och Elfsborgs Län,	
en härd och en Hammare för	600. — —
„ <i>Rosforss Masugn</i> i Piteå Socken och	
Norrbottens Län, en Härd och en Ham-	
mare för	600. — —
„ <i>Olofsforss Bruk</i> i Nordmalings Socken	
och Westerbottens Län, två Härdar och	
en Hammare för	1,200. — —

Transport 4,620. — —

Transport 4,620. — —

- Vid *Svartsångs Bergsmanshammare* i Kroppa Socken, Filipstads Bergslag och Werm-lands Län, tillökning uti Smides-rätten vid förut varande Verkstäder 150. — —
- „ *Högforss Masugn* i Nya Kopparbergs Socken och Örebro Län, en Härd och en Hammare för 600. — —
- „ *Gårdsjö Bruk* i Östra Emteviks Socken Nedre Fryksdals Härad och Wermlands Län, en Härd för 600. — —
- „ *Engelsbergs Bruk* i Vestra Wåhla Socken, Norbergs Bergslag och Westmanlands Län, Smides - tillökning vid förut befintelige Verkstäder 347. 2. —
- „ *Göthaström Bruk* i Tofteryds Socken, Össbo Härad och Jönköpings Län, Smides-tillökning utaf ny Verkstad 600. — —
- „ *Göthaforss Bruk* i Byarums Socken, Össbo Härad och Jönköpings Län, tillökning uti förut varande Smidesrätt 475. — —

7,392. 2. —

Hammarskatten, beräknad efter 1½ för hundra, för det sålunda privilegierade Smidet 7,392 Skk 2 Lk . . . 110. 17. 13.

b) Nytt Smide, tillåtit på grund af 4 § uti Kgl. Kun-görelsen af den 26 October 1838:

Transport 7,502. 19. 13.

Privilegieradt Smide.

SLB LK B

Transport 7,502. 19. 13.

Inom Wermlands Län.

Vid Håkansbols Bruk	300. — —		
„ Björkeds Bruk	266. 13. —		
„ Gammelkroppa Bergsmanshammare	50. — —		
„ Mölnbacka Bruk	599. — —		
„ Högforss Bruk	450. — —		
		1,665.	13. —

Inom Örebro Län.

Vid Axbergshammars Bruk	376. 13. —		
„ Garphytte Bruk	200. — —		
„ Grönbo Bruk	166. 13. —		
		743.	6. —

Inom Westmanlands Län.

Vid Rabbatsbennings Bergsmanshammare	46. 13. —		
„ Skultuna Bruk	300. — —		
„ Gisslarbo Södra Bruk	271. 13. —		
		618.	6. —

Inom Wester-Norrlands Län.

Vid Graninge Bruk	483. 6. —		
„ Sollefteå Bruk	483. 6. —		
„ Forsse Bruk	500. — —		
		1,466.	12. —

Inom Westerbottens Län.

Vid Johannisforss Bruk	66. 13. —		
		Transport 12,063.	9. 13.

Privilegeradt Smide.
Skk Lk B
Transport 12,063. 9. 13.

Inom Gefleborgs Län.

Vid Järbo Nedre Bergsmanshammare 200. — —

Inom Östergöthlands Län.

Vid Häfla Bruk 293. 6. —

Inom Elfsborgs Län.

Vid Hvitlanda Bruk 266. 13. —

Inom Kronobergs Län.

Vid Stenforss Bruk 76. 13. —

Hammarkatten, beräknad efter 1½ för hundra,
för desse på grund af 4 § uti Eders Kongl. Maj:ts nådiga
Kungörelse af den 26 October 1838 tillkomne nya Smiden
5,397 Skk 2 Lk 80. 19. 4.

Summa privilegeradt nytt Smide med Hammarkatten derföre 12,981. — 17.

**2:o Jern-Manufactur-Verk, dels för vågförning, dels ock för hus-
behofs-smide samt redskaps-tillverkning.**

Vid *Mackmyra Bruk* i Wahlbo Socken och Gefleborgs Län, två Spikhamrar
för en förut vid Bruket varande Stock.

„ *Prästhytte Bruk* i Hedemora Socken och Kopparbergs Län, ett manufac-
tur-verk bestående af en Knipp- och fem Spikhamrar jemte en Klipp-
sax, emot vilkor att Manufactur-verkstäderna vid det i samma Socken
belägne Lågforss Bruk nedläggas.

„ *Matforss Bruk* i Tuna Socken, Medelpads Härad och Wester-Norrlands-
Län, en Stålugn samt två Manufactur-hamrar.

„ *Fiskareqvarn* i Lerbecks Socken, Kumla Härad och Örebro Län, en
Hammar för Spik-tenars uträckande.

Vid

- Vid *Garphytte Bruk* i Tysslinge Socken, Lekebergs Härad och Örebro Län, en Ämneshammare i stället för en privilegierad Plåthammare.
- „ *Rosforss Bruk* i Piteå Socken och Norrbottens Län, en Knipp- och en Spik-hammare, för tillverkning af hvarjehanda Svart-smiden.
- „ *Dohnaforss Bruk* i Askersunds Socken, Sundbo Härad och Örebro Län, en Vatten-slägga för husbehof.
- „ *Christinaeforss Bruk* i Tjellmo Socken, Hellestads Tingslag och Östergöthlands Län, ett Jern-manufactur-verk, bestående af en Knipp- och tre Spik-hamrar, samt en Glöd-gugn med Klippsax, för tillverkning af 200 Skå Spik och hvarjehanda andra Svart-smiden.
- „ *Muriæholms Bruk* i Åsenhöga Socken, Össbo Härad och Jönköpings Län, en Knipp- och en Spikhammare samt en Vattenslägga.
- „ *Thorskogs Bruk* i Westerlanda Socken, Inlandstorp Härad samt Götheborgs och Bohus Län, två Spikhamrar, samt för tillverkningen af Spik-tenar en Klippsax med Flamm-gugn.
- „ *Bäckefors Bruk* i Bäcka Capell-lag, Vedbo Härad och Elfsborgs Län, en Siälugn och en Knipphammare, samt en Stjelp-gugn eller ock en Cupol-gugn.
- „ *Johannisforss Manufactur-verk* i Forssmarks Socken, Frössåkers Härad och Stockholms Län, en Spikhammare för husbehof.
- „ *Glasforss Bruk* i Glafva Socken, Gillbergs Härad och Wermlands Län, en Knipp- eller Räck-hammare samt tre Spik-hamrar.
- „ *Helgebodaforss Bruk* i Eda Socken, Jösse Härad af Wermlands Län, en Knipp- eller Räck-hammare samt fyra Spik-hamrar, för att vid dessa Verkstäder jemte förut tillåtna tvenne Spikhamrar årligen tillverka 300 Skå Spik.
- På *Flahults* Hemmansägor i Barnarps Socken, Tveta Härad och Jönköpings Län, en Manufactur-hammare för husbehofs Smide.
- „ *Södra Måla* Hemmansägor i Nässjö Socken, Tveta Härad och Jönköpings Län, en Spik-hammare och en Vatten-slägga.

3:o Bok- och Vask-Verk.

På *Morens* Hemmans-ägor i Westanforss Socken, Norbergs Bergslag och Westmanlands Län, ett Bok- och Vask-Verk för tillgodogörande af Hyttelaggar.

Vid *Åvestbo* ödelagde Masugn i sistberörde Socken, samma Inrättning för enahanda ändamål.

Vid *Karsbo* ödelagde Hytta äfven i Westanforss Socken, ett lika beskaffadt Verk.

4:o Smülthytta.

På *Flögforss* Bergsmans-hemmans ägor i Ramsbergs Socken och Örebro Län, en Koppar-prof-hytta, för att under 3 år anställa försök med de malmer, som ur Håkansboda å nyo upptagne Koppar-grufvor kunna erhållas.

Endast vid Wolffensorss Bruk i Sandhults Socken, Vedens Härad oah Elfsborgs Län har nedläggning af Smide med dertill hörande Verkstäder ägt rum, nemligen af 300 SkZ emot dubbel hammarskatt för en Hammare och en Hård.

Bergs-Collegium framhärdar med djupaste vördnad, trohet och nit.

Stormäktigste Allernådigste Konung!
Eders Kongl. Maj:ts

underdånigste, tropligtigste
Tjenare och Undersåter

D. von SCHULZENHEIM.

D. V. TRIBLER
N. G. SEFSTRÖM.

F. A. BERNDES.

ADOLF HALLGREN.

Stockholm den 15 November 1841.

L. Åkerberg.

~~~~~
STOCKHOLM, 1842.

Tryckt hos **P. A. NORSTEDT & SÖNER**, Kongl. Boktryckare.